אין ליכט פון תורה

ספר
נפלאות הצדיקים

14

ספר

נפלאות הצדיקים

דא ווערט דער צײלט זײער װונדערליכע מעשיות וואס עס האט זיך פאסירט בײ דיזע גאונים.

א װונדערליכע מעשה פון ר׳ וועלוויל זבערזיר ז״ל.

זײער װונדערליכע מעשיות מהרב הקדוש מאפטא.

א װונדערליכע מעשה פון ר׳ יצחק הלוי מהאמבורג ז״ל.

א װונדערליכע מעשה וואס דער רבי ר׳ לוי יצחק זצ״ל האט דערציילט.

א װונדערליכע מעשה פון קאזניצער מגיד זצ״ל.

א װונדערליכע מעשה מהצדיק ר׳ דוד מטאליא זצ״ל.

א װונדערליכע מעשה פון רבין ר׳ אלימלך מליזענסק זצ״ל.

א װונדערליכע מעשה מהגאון ר׳ ארי׳ לייביש זצ״ל.

זײער װונדערליכע מעשיות פון רבי׳ן ר׳ מענדילע מרומנוב.

זײער װונדערליכע מעשיות פון רבי׳ן ר׳ חיים מצאנז זצ״ל.

א װונדערליכע מעשה פון רבי׳ן ר׳ שמעלקי מניקולשבורג.

א װונדערליכע מעשה מהצדיק ר׳ מענדילי מקאסוב זצ״ל.

א װונדערליכע מעשה פון בעל שם טוב הקדוש זצ״ל.

א װונדערליכע מעשה מהרב הצדיק ר׳ שמעון זצ״ל.

א װונדערליכע מעשה מהרב הקדוש הרבי ר׳ בונם זצ״ל.

כל הזכויות שמורות אצל
הוצאת אמונה
© Copyright 1969 by
M. G. & J. G.

EMUNA PUBLISHING
142 Rodney Street
Brooklyn, N.Y. 11211
388-8812 — 384-0002

אַווּנדערליכֶע מַעֲשֶׂה פוּן ר׳ וָועלְוִויל זְבַּערַזִיר בֶּן הָרַב ר׳ מִיכְלִי ז״ל מִזְלַאטְשׁוֹב

דֶער צדיק ר׳ וועלוולי איז אַמאָהל אַדורך געפאָהרען דורך לעמבערג זענען אַ עַ חשובי העיר איהם אַקעגען געגאַנגען אין האבען איהם מקבל פנים געוועזען מיט גרויס כבוד צווישען דיא חשובי העיר איז געוועזען אייגער אַגרויסער עושר · האָט דער רבי געזאָגט צים עושר איך האָב עפּיס מיט דיר צי ריידען האָט איהם דער עושר געהייסען ריידען . האָט ער איהם דערציילט אַ מעשה. עֶם איז געוועזען צוויי ברודער אין איין שטאָדט אייגער איז געוועזין אַגרויסער אביון אין דער ברודער דער עושר האָט איהם געגעבען זיין גאַנץ הצטרכות וואָס ער האָט בעדאַרפען . אַמאָהל האָט זיך דער עושר מיישב געוועזען מיין ברודער איז דאָך אַקליגער מענש אין טויג זיך צים מסחר נאָר וויייל ער איז אַ אָרימאַן אין האָט ניט קיין געלד מיט וואָס צו האַנדלין אין אדורך דעם מוז ער זיין אַ אָרימאַן כל ימיו. האָט ער זיך מייעץ געוועזען מיט זיינע פריינד אַז ער זאָל לייען טויזינד רענדליך ער זאָל זיך מאַכען אַמסחר ער זאָל זיך קענען מפרנס זיין בכבוד · דער עושר האָט אַזוי געטוהן אין געשיקט רופען זיין ברודער דעם אָרימאַן אין האָט איהם געזאָגט איך ליי דיר טויזינד רענדליך אין געלט דיר קויפען סחורה אין זאָלסט אָהנהייבען האַנדלין אפשר וועט דיר השי״ת העלפען אַז די וועסט מצליח זיין וועסט די מיר אָב געבען דאָס געלד דער אָרימאַן האָט צי גענימען דאָס געלד מיט גרויס שמחה אין האָט געדאַנקט דעם ברודער דעם עושר אין איז זיך אַהיים געגאַנגען מיט גרויס שמחה אין אָנגעהויבען צו האַנדלין אין האָט מצליח געוועזען אין איז געוואָרען אגרויסער עושר ·

אין אַצייט אַרום איז דער ברודער דער עושר אָרים געוואָרען · האָבין איהם זיינע פריינד געזאָגט עס קומט דאָך דיר ביי דיין ברודער טויזינד רענדליך נעם זיי ביי איהם אָפּ אפשר וועט דיר השי״ת העלפין די וועסט דיך קענען מפרנס זיין . ער איז געגאַנגען צי זיין ברודער אין איהם געבעטען ער זאָל איהם אָב געבען דיא טויזענד רענדליך וואָס ער האָט איהם געליגען דער ברודער האָט איהם אָבער ניט געענטפערט ער איז יעדען טאָג געגאַנגען צו זיין ברודער אין פאַר איהם געוויינט ער זאָל אויף איהם רחמנות האָבין אין זאָל איהם אָב געבען דאָס געלד ער האָט איהם אָבער ניט געגעבען אפילו קיין פרוטה זהת אין ער מיט זיין בני בית זענען געבליבען בערום ובחוסר כל ווי ער האָט זיך אומגעקוקט אין וואָס פאַר אַמצב ער שטייט איז ער נאָך אַמאָהל געגאַנגען

צו זיין ברודער אין פאר איהר געוויינט אין צו איהם געזאגט האב רחמנות אויף מיר. מיר ליידען הינגער מיר האבין זיך ניט מיט וואס צו דענערען · דער ברודער האט זיך אבער יעצט אויך גאר ניט וויסענדיג געמאכט אין האט איהם גאר ניט געוואלט געבען דער ברודער האט אזוי לאנג פאר איהם געוויינט ביז ער איז ביי איהם אין שטיב געשטארבען ·

נאט איז דאך אבעל גבילות עס האט ניט לאנג געדויערט דער ברודער דער עושר איז אויך געשטארבען מען האט איהם נעבראכט פאר דעם ב״ד של מעלה לדין אין מען האט איהם ארוים געגעבען אשווערען פסק מען האט איהם געזאגט זעה די רשע דיין ברודער ווען ער איז געוועזען רייך אין די ביסט געוועזען ארים האט ער אויף דיר רחמנות גיהאט אין האט דיר געליגען געלד דיין גאנץ רייכקייט איז דיר געקומען פון דיין ברודער אין די האסט גיזעהן דעם צער פון דיין ברודער אין האסט דיך גאר ניט וויסענדיג געמאכט אין דורך דיר איז ער געשטארבען איבער דעם קומט דיר אזא שווערען פסק איז צו געקומען אנשמה פון צווייטען ברודער אין געזאגט פאר דעם ב״ד של מעלה איך בין איהם מוחל דאס געלד אין דעם צער וואס ער האט געהאט דורך איהם כדי זיין ברודער זאל ניט געשטראפט ווערען דורך איהם ·

האט דאס ב״ד של מעלה געפסקינט אז זיי זאלען נאך אמאהל מגולגל ווערען אין דער עושר זאל ווייטער זיין עושר אין דער ברודער זאל זיין א ארימאן אין זאל ביסלעכווייז אב נעמען ביי זיין ברודער די טויזינד רענדליך דער ברודער דער ארימאן האט אויף זיך גענימען ווייטער צו ליידען כדי זיין ברודער זאל ניט ליידען קיין עונש וכן היה זיי זענעןביידע מגולגל געווארען דער עושר איז ווייטער געוועזען עושר אין דער ארימאן איז געוועזען אמדוכא ביסורים אין ארים אין איז געגאנגען בעטען נדבות האט ער ארייין געטראפען צו זיין ברודער דער עושר אין האט ביי איהם געבעטען אנדבה אין איהם געזאגט האב אויף מיר רחמנות איך האב שוין דריי טעג ניט גיגעסען· דער עושר האט איהם גיענטפערט מיט עזות געה ארויס פון מיר שטעה ניט אמזוסט איך וועל דיר גאר ניט געבען אין דער ארימאן איז פאר הינגער בייא דעם עושר אין שטיב אנידער נעפאלען אין איז געשטארבען (אזוי האט דער רבי ר׳ וועלוולי דערציילט דעם לעמבערגער עושר ·) ווי דער לעמבערגער עושר האט דערהערט די מעשה איז ער שטארק איבער רעשט געווארען אין האט זיך געווינדערט ווי נעמט זיך צו אמענש אזא אכזריותקייט ? האט דער רבי ר׳ וועלוולי געזאגט צו דעם עושר די בוגד רוצח די ביסט דאס דער אכזר ווי איז דער ארימאן וואס איז נעכטען ביי דיר געוועזען אין פאר דיר געוויינט אז די זאלסט אויף איהם רחמנות האבין אין איהם שענקען אנדבה זאלסט איהם דערהאלטען זיין לעבען אין די האסט איהם ניט געגעבען אין איז ביי דיר אין

שטיב

שטיב אנידער געפאַלען אין איז געשטאָרבען דאָס איז געוועזען דיין ברודער און ערשטען גלגול וואָס די האָסט דיר ביי אוהם געליגען טווינד רענדלעך אין דער רבי האָט זיך אַוועג גידרעהט פון דעט עושר און האָט איהם ניט געוואָלט קוקען און זיין פנים אַריין אין איז אַוועק געפאָהרען פין דאַנען זעהן מיר וויא וויט אַמענש דאַרף געבען צדקה אין האָבען רחמנות אויף אַאָרימאַן וויל עס קען זיין ער ראַטיוועט זיך מיט דעם פין אַגרויסען עונש ;

אַיוינדערליכע מעשה פין קאָזניצער מגיד זצ"ל.

עס איז אַמאָהל געקומען צום מגיד אַ חסיד אַגרויסער חכם אין האָט זיך בעקלאָגט פאַר דעם מגיד אויך זיין מזל ער איז אַגרויסער אביון אין געבעטען דער רבי זאל איהם געבען אַעצה וואָס ער זאָל טוהן ער זאָל קענען מפרנס זיין זיין בני בית. האָט איהם דער מגיד גיענטפערט איך זעה אַז די האָסט ניט קיין מזל צי קיין שום מסחר אין דער וועלט נאר איין עסק איז דאָ וואָס ביי דעם עסק האסטו אַגרויס גליק די קענסט פין דעם רייך ווערען. האט דער חסיד גיבעטען דעם מגיד אז ער זאָל אידם זאָגען דאָס עסק. האָט איהם דער מגיד גיענטפערט וואָס וועט זיין איך וויל דיר אויס זאָגען איך וויים אַז די וועסט בשום אופן ניט וועלען דאָס עסק. האָט איהם דער חסיד געזאָגט וויל עס איז מיר שלעכט וועל איך דאָס עסק ניט אַוועק לאָזען האָט איהם דער מגיד גיענטפערט די זאָלסט וויסען אַז די האָסט אַגרויסע הצלחה אין ענין גנבה דער חסיד איז געבליבען דער שראָקען אין געזאָגט צים מגיד ווי אַזוי קען איך עוסק זיין אין גנבה וואָס עס איז נגד רצון הבורא ב"ה ? האָט איהם דער רבי געזאָגט איך האָב דאָס דיר געזאָגט אַז דיא וועסט ניט וועלען דאָס עסק איך זעה אָבער אַז דיא האָסט ניט קיין גליק צי קיין אַנדער עסק נאָר צי גנבה איז דיין גליק גרוים הפלא ופלא .

דער חסיד איז אַהיים געגאַנגען בפחי נפש. דאָס אָרים קיינט האָט זיך ביי איהם געשטאַרקט אַז עס איז שוין עטליכע טעג אין שטיעב ניט געוועזען קיין ברויט זיין ווייב אין קינדער האָבין געבעטען ער זאָל זיי געבען ברויט זיי זאָלען זיך דער האַלטען די נפשות. ער האָט ניט געקענט צו קוקען דעם צער פין זיין בני בית האָט ער זיך מיישב געוועזען פיקוח נפש איז דאָך דוחה שבת וואָס שבת איז דאָך אַחיוב מיתה גניבה וואָס עס איז ניט קיין חיוב מיתה איז עס דאָך גניבה אודאי דוחה אין איז ביינאַכט געגאַנגען בפחי נפש אין האָט גיעפענט אגוועלב אין ארויס געגנבת אַגילדין אין האָט געקויפט פאַר דעם גילדען ברויט ער האָט גירעכינט אַז השי״ת וועט איהם העלפען וועט ער אָבגעבען דעם גילדען. אין דער פריה דער קרעמער איז געקומען עפינען דאָס געוועלב האָט ער געזעהן ווי די טהיר איז אָפען האט ער זיך דערשראָקען ער האָט גירעכענט אַז מען האט איהם זיכער אַרויס גענימען דיא גאַנצע סחורה ווי ער איז אריין געקומען אין געוועלב אַריין אין האָט דער זעהן אַז די סחורה פעהלט ניט ער געהט צו דעם טיש קעסטיל זעהט ער אַז עס איז אָפען נאָר עס פעהלט אָבער ניט מעהר ווי איין גילדען איז איהם די זאַך געוועזען אַוואונדער ער האָט עס ניט געקענט פערשטיין. עס איז פערביי געגאַנגען עטליכע נעכט האָט ער זיך ווייטער אַריין געכאַפט אין אַצווייט געוועלב אַריין אין ווייטער ארויס גענימען אַגילדען דיא מעשה איז מפורסים געוואָרען אויף דער שטאָדט עס איז יעדען איינעם געוועזען אַוואונדער מען האָט ניט געקענט פיר שטעהן וואָס פאַר אַגנב דא איז ער איז שוין דאָ אין געוועלב אין נעמט ניט מעהר ווי אַגולדען.

מען האָט גישטעלט שומרים ביי די געוועלבין אין אַלע מאָהל האָט ער ביי איין צווייטען אַרויס געגאַנבעט אַגולדען אין מען האָט איהם בשום אופן ניט געקענט חאַפען ביז די זאַך איז אָהעגעקומען צים שר העיר די זאַך איז איהם געוועזען אַוואונדער ביי יעדען געוועלב שטעהן שומרים אין קענען ניט חאַפין דעם גנב. האָט דער שר געזאָגט איך אַליין וועל געהן אין וועל זעהן צי איך וועל איהם קענען חאַפען צי ניט דער שר האָט זיך אָהנגעטוהן פראָסטע מלבושים כדי מען זאָל איהם ניט דערקענען אין האָט זיך געדרעהט לעבען דיא געוועלבען דיא שומרים זענען אויף געשטאַנען אין אַכטינג געגעבען אויף דיא געוועלבען אין דער חסיד איז צי געקומען צי איין געוועלב אין האָט עס אויף געפענט אין עס האָט קיינער פין דיא שומרים ניט געזעהן וויא דער שר האט דערזעהן ווי ער האָט זיך אריין געחאַפט אין געוועלב אריין אין איז איהם נאָך געגאַנגען האָט ער געזעהן ווי ער האָט גיעפענט דאָס טיש קעסטעל אין ארויס גענימען אַגולדען האָט ער איהם אָהנגעחאַפט ביי דער האַנד

אין

אין האָט איהם געזאָגט די ביסט דאָס דער גנב איך וועל דיך ניט אָבלאָזען איך מיז דיך פיהרען צום שר פין שטאָדט:

דער חסיד האָט זיך געבעטען ביי איהם ער זאָל איהם אָבלאָזען אין איהם בצזאָגט די זעהסט דאָך אַז איך בין ניט קיין גנב וואָרים איך האָב דאָך אַבריירה אַרוס צי גגבינען די גאַנצע סחורה פין גיוועלב נאָר איך וויל ניט גגבינען נאָר ווייל איך האָב ניט צי עסין נעם איך זיך נאָר איך זאָל זיך קענען דאָס חיות דערהאַלטען אַז השי״ת וועט מיר העלפין וועל איך דאָס געלד אָב געבען ער האָט איהם אָבער ניט געוואָלט הערען ער האָט איהם געזאָגט ביי שר העיר וועסטו זיך פערענטפערין איך קען דיר גאָר ניט העלפין דער חסיד האָט זיך ווייטער אָהנגעהויבען צי בעטען ביי איהם ער זאָל איהם אָב לאָזין. האָט ער איהם געזאָגט איך זעה דאָך אַז דיין הצלחה צי גניבה איז זייער גרויס אויב די וועסט מיר טהון די זאַך וועל איך דיך פריי לאָזען. דער שר ועיר האָט היינט געווינען אויף דער ענגלישע לעטעריאָ דאָס גרויסע געווינעכץ אין דאָס געלד האַלט ער אינטער דעם בעט די קענסט דיך אַריין חאַפּען דורך אַקליין פענסטעראָל אויב וועסט בעקומען דאָס געלד וועלען מיר זיך טהיילען:

דער חסיד האָט אָהנגעהויבין שטאַרק צי וויינען אין געזאָגט די זעהסט דאָך אַז איך בין ניט קיין גנב פאַר וואָס זאָלסטו מיך צווינגען איך זאָל אַרויס גנבינען ביי דעם שר דאָס געלד. האָט ער איהם גיענטפערט אויב די ווילסט ניט וועל איך דיך איבער געבען צום שר העיר. דער חסיד האָט געזעהן אַז ער האָט ניט קיין ברירה האָט ער געמוזט מסכים זיין אין איז מיט איהם בעגאַנגען אין האָט איהם געוויזען דאָס פענסטעראָל. ער איז אַריין צום שר אין ע״ט״ב אַריין אין איז באַלד אַרויס געקומען אין געזאָגט צום שר געלויבט איז גאָט וואָס ער האָט מיך מציל געוועזען פין דער גניבה. איך האָב גיהערט ווי זיי צוויי דינערס האָבין גירעדט איינער צום צווייטען מען זאָל היטען דעם סם מאָרגען ווען מען וועט אַריין געבען דעם שר די טהע וועט מען אַריין טוהען דעם סם אין דער טהע אַריין וועט דאָס גאַנצע געלד בלייבען אונזער ווייל עס ווייסט קיינער ניט פין דעם געלד. על כן וואָלט מיר גיפעלין אַז מיר זאָלען אַריין געהן צום שר אין איהם דערציילען די מעשה וועט ער אינז גיט בעפרידיגען:

ווי דער שר האָט דאָס דערהערט די רייד איז ער דערשראָקען געוואָרען אין ער האָט געהייסען דעם יוד אַהיים געהן אין האָט ביי איהם אַראָב גענימען דאָס היטעל. דער יוד איז אַהיים געגאַנגען בשמחה אין דער שר איז אַריין בעגאַנגען צי זיך אין האָט זיך געלעגט שלאָפען ער האָט אָבער ניט גיקענט שלאָפען

זיין הארץ האט איהם געקלאפט ער האט שוין געהאפט עס זאל שוין ווערען טאג אין דער פריה האט ער זיך געהייסען ארייין געבען טהע די משרתים האבין איהם ארייין גיגעבין טעה האט ער געהייסען דעם משרת ער זאל טרונקען די טעה האט דער משרת ניט געוואלט טרונקען האט ער שוין גיזעהן אז דעם יוד׳ס רייד זענען אמת האט ער גיגעבין די טהע דעם הינד צו טרונקען דער הינד איז תיקף אנידער געפאלען טויט. האט ער די משרתים געגעבען אפסק נ דעם האט ער געשיקט רופען די חשובי העיר אין האט זיי געוויזען דאס היטעל אין האט געהייסען דערקענען וועמענס עס איז זיי האבין עס תיכף דערקענט אז דאס איז דעם חסיד׳ס האט ער זיי געזאגט אז ער איז דער גנב פון די גולדענס, האבין זיי צו איהם געזאגט אדוני דאס איז ניט מעגליך מיר קענען דעם מעיש ער איז א איש כשר אין אחכם ער וועט דאס ניט טוהן האט דער שר צו זיי געזאגט איהר ווילט מיר ניט גלייבען איך וועל איהם שיקען רופען וועט איהר זעהן דעם אמת ער האט נאך איהם געשיקט ער איז געקומען צום שר מיט גרוס שרעק, דער שר האט איהם גיפרעגט די דערקענסט דאס היטעל וועמענס דאס איז האט ער מודה געוועזען אז דאס איז זיין היטעל:

האט איהם דער שר געזאגט לויט ווי די גדולי העיר זאגען אויף דיר וואס פאר אמענש די ביסט זעה איך אז די ביזט ווייט פון גניבה אין דאס וואס די האסט געגנביט די גולדינס איז מיר אפלא, נאר איך זעה אז דאס איז געוועזען אסבה מן השמים כדי זאלסט מיך מציל פון זיין טוידט אין האט איהם דערציילט די גאנצע מעשה אז ער איז דאס געוועזען דער שומר וואס האט איהם בייכטין געחאפט אין ער האט איהם אמת געזאגט אז זיינע משרתים האבען איהם געוואלט הרגעניו אין דורך איהם איז ער ניצול געווארען, אין האט איהם געזאגט אז עס קומט איהם דאס גאנצע געלד ווייל ער האט איהם מציל געוועזען פון טוידט נאר אויב די בעשטייסט וועלען מיר זיך טהיילען מיט דעם געלד. ער האט צווי געטוהן אין האט איהם געגעבין האלב געלד אין ער האט אבגעגעבין אין די אלע גיוועלבין די גולדענס וואס ער האט געגנביט אין ער איז געוועזען אעושר כל ימיו:

איינדערליכע מעשה מהצדיק המפורסים ר׳ דוד מטאלנא זצ״ל.

דער רבי ר׳ דוד טאלנער ז״ל פלעגט צו הייל׳ען קראנקע מיט קמיעות אין אזעלכע מענשין וואס אין זיי איז ארייין אנשמה פון אמענש (אדיבוק) פלעגט

פלעגט ער די דבוקים געבען אחילוק אין די מענשען זענען אהיים געפאָהרען געזינד כאחד אָדם :

אמאהל איז אַרויס געגאַנגען אַבחור פין אַדאָרף שניט צייט אַכטונג געבען ווי מען שנייט די תביאה האָט זיך אַגוי מיט איהם געשלאָגען אין איז צוריק געגאַנגען אַהיים זייער מיעד · האָט זיך איהם גערדאַכט אַז אַשטיק פייער פליהעט אין דער לופט אַקייגען זיינע אויגען אין איז אַהיים געקומען אין איז משוגע געוואָרין :

דער פאָטער פין דעם בחור האָט געהייסען שמואל · ווי דער שמואל האָט געזעהן דאָס אונגליק וואָס עס האָט איהם געטראָפען · איז ער געפאָהרען מיט דעם בחור קיין טאַלנאַר אַזוי ווי זיי זענען אַריין געקומען צום רבין האָט דער רבי גיפרעגט דעם דיבוק ווער ביזטו ? האָט ער איהם גיענטפערט שמואל קען מיך גיט איך האָב געוואָהנט אין דעם זעלבען דאָרף וואָס שמואל וואָהנט מיין נאָמען איז משה קראָטשינער · דאָס פינפטע יאָהר בין איך שוין טויט · איך האָב געטוהן דריי גרויסע עבירות וואָס דורך זיי האָב איך ניט קיין מניחה אין איך קען ניט קומען אויף מיין אָרט אין פיער יאָהר בין איך געוועזען אין בהמות טמאות אין עס איז מיר זייער שלעכט געוועזין ביז מען האָט מיר גיגעבין רשות איך זאָל אַריין געהן אין דעם בחור אַריין, אין דאָס זענען די דריי עבירות וואָס איך האָב געטוהן · איך האָב געקויפט בשתפות אַבהמה מיט שמואל'ן אין מען האָט זי געשחט'ן אין זי איז טריפה געוואָרען · שמואל האָט זיין חלק פערקויפט אויף טרפה אין איך בין אַריין געפאָהרען אין שטאָדט אַריין אין פערקויפט מיין חלק בחזקת כשר די צווייטע עבירה איז · די יודען פין דאָרף האָבען געשטעלט אַבית אַמדרש בין איך געגאַנגען צים גלח אין איהם אָהנגערעדט אַז ער זאָל זיך הייסען געבין געלד ביי די יודען פאַר דעם ליים וואָס זיי נעמען לעבען דעם דאָרף דער גלח האָט אַזוי געטוהן אין האָט ביי די יודען גענימען געלד · די דריטע עבירה איז איך האָב פערברענט דאָס בית המדרש אין פאַר די דריי עבירות האָב איך ניט קיין תקומה · אַיונגעל האָב איך פין עליף יאָהר האָט ער בשום אופן ניט געוואָלט זאָגען קיין קדיש מען האָט דעם יונגעל אָהנגעטוהן ענויים קשים ער זאָל זאָגען קדיש אין ער האָט בשום אופן ניט געוואָלט זאָגען מען האָט פין הימעל איהם פערשלאָסען דאָס מויל ער זאָל ניט זאָגין קיין קדיש אז איך זאָל ניט האָבין קיין תיקון · דאָס אַלעס האָט דער דיבוק גירעדט פין בחור'ס מויל אַרויס · שמואל דער פאָטער פין דעם בחור איז נתפעל געוואָרען הערענדיג די ווערטער ער האָט געזאָגט אַז ער גידענקט דאָס אַלעס גלייך ווי עס איז הערשט געוועזען :

דער רבי האָט דער ווייל געהייסען זיי געהן אויף דער אַכסניאָ · ביי נאַכט האָט דער בחור געמאַכט משיגנע סגיות ער איז געוועזען מסוכן איז

זער

דער פּאַטער געלאָפען צים רבין . האָט דער רבי איהם געהייסען נעמען אַטאָפּ פייערדיגע קוילען אין זאָל אַריינטער שטעלין אינטער דעם בעט ווי דער בחור שלאָפט. דער פּאַטער האָט אַזוי געטוהן דער בחור האָט זיך אויף געהאַפט מיט אַ רעש אין דער דיבוק האָט פין איהם אַרויס געשריגען דער רבי פערברענדט מיך. שמואל לויף גיך צים רבין ער זאָל מיר געבין אַתיקון אויב ניט וועל איך וועַרגין דיין בחור. שמואל איז געלאָפען צים רבין האָט איהם דער רבי גיענטפערט אַז די זאַך מיז געוואַרט זיין ביז מאָרגען די נאַכט איז אַדורך געגאַנגען זייער שווער עס איז טאָג געוואָרען זענען זיי געגאַנגען צום רבין דער רבי האָט גוזר געוועזען אויף דעם דיבוק ער זאָל אַרויס דורך דעם קליינעם פינגער ער זאָל דעם בחור גאָר ניט מזיק זיין, עס איז אַזוי געוועזען דער דיבוק איז אַרויס אין עס האָט דעם בחור גאָר ניט געשאַדט . אין דער רבי האָט אָהנגעזאָגט שמואל'ן אַז ער זאָל זעהן אַז דעם דיבוק'ס יונגעל זאָל זאָגען עליך חדשים קדיש אַזוי ווי דער דין איז . ביי נאַכט איז דער דיבוק געקומען דעם בחור צום חלום ער זאָל געהן צום רבין ער זאָל מתפלל זיין אויף איהם ער זאָל קאָנען קומען אויף זיין אָרט דער בחור איז געגאַנגען צום רבין אין האָט איהם דערציילט דעם חלום דער רבי האָט איהם מבטיח געוועזען אַז ער וועט מתפלל זיין אין ער וועט זיכער האָבען אַתיקון:

אַווינדערליכע מעשה פין רבין ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל.

אין אַ אשה פין רבין ר' אלימלך'ס משפחה איז אַריין אַדיבוק אין האָט פין איהר אַרויס גערעדט גויש ער האָט ניט געוואָלט ריידען קיין יודיש אין האָט דער אשה זויך ניט געלאָזט מזכיר זיין קיין יודיש וואָרט אַפילו ווען פרעמדע מענשען האָבין פאַר איהר מזכיר געוועזען אַיודיש וואָרט האָט ער זיך אין איהר נוקם געוועזען אין האָט איהר אָהנגעטוהן יסורים קשים. איז מען מיט איהר געפאָהרען קיין נעסחיז צום רבין בשעת זי איז געוועזען אין נעסחיז איז איהר בעסער געוואָרין ער האָט זי ניט אַזוי פיעל געפיינעגט . ווי זי איז נאָר צוריק אַהיים געקומען האָט זי דער דיבוק נאָך מעהר געפייניגט ווי פריהער איז מען מיט איהר געפאָהרען צים קאָזניצער מגיד האָט ער דעם דיבוק פין איהר אַרויס געטריבען אין האָט איהר געגעבען אַקמיע אין זי איז געוואָהרען כאחד אדם . זי האָט בעהאַט מנוחה אַלאַנגע צייט . פאַר ראש השנה איז דער דיבוק ווייטער אַריין אין איהר אין האָט איהר אהנגעטוהן יסורים קשים אין האָט איהר ניט

ניט געלאָזט געהן אין שוהל אַריין און ניט געלאָזט איהר קיין היילינ וואָרט זאָגען. יום כיפור איז זי געגאַנגען אין שוהל אַריין אין דער דיבוק האָט געמאַכט גילעכטערין און גישפעט פון יודישקייט און נאָר גירעדט גויש און ערשטען טאָג סוכות האָט ער זי געוואָרגען און זי האָט גאָר ניט גיקענט ריידען מען האָט זי שוין געהאַט מייאַש געוועזען מען האָט ממש ביי איהר געזעהן יציאת נשמה איהר פאָטער איז געגאַנגען דאַווינען אין שוהל אַריין:

זי האָט גע'וויזען מיט איהרע פינגער אַז מען זאָל אָהנצינדען ליכט מען האָט אַזוי געטוהן מען האָט אָהנגעצינדען ליכט און זי האָט אָהנגעהויבען צו ריידען וואָס פאַר אַזוינגערין בין איך דאָס איך זאָל אַזוי לאַנג ליידען יסורים? האָט מען גיהערט אַקול ווי מען האָט איהר גיענטפערט מיין קינד פאָרכט דיך ניט די וועסט שוין מעהר ניט ליידען קיין יסורים די ביסט ניט קיין זינדיגערין די ביסט אַ צדיקות נאָך הינדערט און צוואָנציג יאָהר וועסטו זיין אין גן עדן און וואָס האָסט געליטען יסורים ביז יעצט האָט געמיזט אַזוי זיין און איהר זאָלט ניט מתרעם זיין אויף איהר וואָס זי האָט זיך ניט געפיהרט ביז יעצט בדרך הישר דאָס איז זי ניט שולדיג דאָס האָט אַלץ דער בעל דבר געטוהן ניט זי. און דאָס וואָס ער האָט געהאַט שליטה צו איהר צוריק צו קומען ווייל די קמיע איז אָבגעמעגט געוואָרען תיקף נאָך יו״ט זאָל מען פאָהרען צום קאָזיניצער מגיד ער זאָל איהר שרייבען איין אַנדערע קמיע וועט זי ווערען צוריק כאחד אדם:

ווי די מענשען פון שטיב האָבען דערהערט דאָס קול אַזוי ריידען זענען זיי געלאָפען אין בית המדרש אַריין אַהיים רופען דעם פאָטער פון דער אשה און האָבין איהם געזאָגט אַז דער רבי ר׳ אלימלך איז דאָ ווייל זיי האָבען דערקענט אין די רייד אַז דאָס איז דער רבי ר׳ אלימלך דער פאָטער פון דער אשה איז אַהיים געגאַנגען פיעל מענשען זענין מיט געגאַנגען. ווי זיי זענען אַריין געקומען האָט דאָס קול אויס גערופען ווער עס איז ניט פון אונזער משפחה זאָל אַרויס געהן. זענען די פרעמדע מענשין אַרויס געגאַנגען עס איז נאָר געבליבען די קרובים האָט דאָס קול זיי געזאָגט דבוי׳ מוסר. און האָט זיי געזאָגט איהר לערינט און דאַווענד איהר ווייסט גיט וואָס דאַווינען איז. איך בין געשטאָרבין און איך לעב אָבער. און האָט זיי אָהגעהויבען צו בענשען מיט ברכות אהן שיעור און האָט זיי געזאָגט איהר זאָלט ניט זאָרגען ביז יעצט איז אייך גיט גיט געוועזען עס האָט געמיזט אַזוי זיין אָבער פון היינט אָהן וועט אייער מזל אויף געהובען ווערען. און האָט געזאָגט איהר זאָלט די אשה ערליך האַלטען זי וועט תיכף געזינד ווערין און וועט בקרב הימים מעוברת ווערין מיט אַבן זכר זאָל מען איהם אַנאָמען געבען נאָך מיר. האָט דער פאָטער פון דער אשה גיפרעגט ווי אַזוי איז אייער נאָמען? האָט דאָס קול גיענטפערט אלימלך און

זיית

זייט געזינד. האבען זיי איהם ניט גיענטפערט, האט ער זיי געפרעגט פאר וואס ענטפערט איהר מיר ניט האבין זיי איהם גיענטפערט זייט אינך מוחל. די אשה איז תיכף אנטלאפען געווארען. ווען זי האט זיך אויף געחאפט האט מען זי גיפרעגט וואס מיט איהר איז דא געשעהן האט זי גיענטפערט אז זי ווייסט גאר ניט. האט מען זי גיפרעגט פאר וואס זי האט געהייסען אהנצינדען ליכט האט זי גיענטפערט אזוי ווי איך בין גיזעסען מיט יסורים האב איך געזעהן ארויס געהן פין אלקער אין שטיב אריין א איש זקן האב איך מיך דערשראקען ע"כ האב איך געהייסען אהנצינדען ליכט. אין דער פריה איז די אשה אויף געשטאנען געזינד כאחד אדם אין איז געגאנגען אין שוהל אריין דאווינען:

אווינדערליכע מעשה מהגאון הצדיק מו"ה ארי' לייביש אויערבוך אבד"ק סטאניסלב.

ווען ר' ארי' לייביש איז געוועזען רב אין סטאניסלאב איז געוועזען א פרנס החודש א איש נכבד אין אלמדן אין ער האט געהאט קנאה אויף דעם רב וויל ער דאווינד שפעט. ער פלעגט אמאהל קומען דאווינען זייגער ניין אין דער פרנס חודש דאט גיוואלט אז מען זאל דאווינען פריה כדרך התיקון. אמאהל דאט דער פרנס חודש אהנגעזאגט דעם שמש אז ער זאל ניט געהן רופען דעם רב צום דאווינען אזוי ווי ער איז געוואהנט געוועזין אלע טאג אריין צו ריפען דעם רב צום דאווינען. אין האט געהייסען דאווינען אהן דעם רב מען זאל ניט ווארטען אויף דעם רב:

דער רב האט געזעהן אז עס איז שוין געקומען די צייט פין דאווינען אין דער שמש איז איהם ניט געקומען רופען איז ער אליין געגאנגען אין שוהל אריין דאווינען. ער איז אבער אהנגעקומען נאך דעם לייענען עס איז פונקט געוועזען אם שבת האט ער צו גערופען דעם שמש אין האט איהם גיפרעגט פאר וואס ער איז איהם ניט געקומען רופען צום דאווינען אין האט איהם געגעבען צוויי פעטש אין תיכף האט ער חרטה געהאט וואס ער האט דעם שמש געגעבען צוויי פעטש אין האט געהייסען דער שמש אז ער זאל איהם צוריק געבען פעטש דער שמש האט ניט געוואלט האט ער אויף איהם גוזר. געוועזען האט דער שמש גיענטפערט אז אזא גזירה וויל ער ניט מקיים זיין ד דער רב האט געדאווענט ביחידות מוצאי שבת האט דער רב גענימען א שטעקין אין א טארבע אין געגאנגען אין וועג אריין ער האט אויף זיך גענימען צו ליידען

איאהר גלות ווייל ער האט געשלאגען דעם שמש אין ער האט זיך אגאנץ יאהר ניט אב געשאהרען די האר פין קאפ אין דער שטאדט איז געווארען א גרויס רעש דער רב איז ניט דא מען ווייסט ניט ווי ער איז. קיין אנדערען רב האבין זיי ניט גיקענט נעמען. אין דער פרנס החודש האט פערטרעטען דאס ארט פין רב מען האט איהם אב געגעבען דעם זעלבען כבוד ווי דעם רב דער שמש איז איהם געגאנגען רופען צים דאווינען אין נאך אזעלכע כבודים:

דאס יאהר איז פערביי געגאנגען אין דער רב איז צוריק געקומען קיין סטאניסלאב בעוואקסען די האר ביז צי די אויגען מיט צוריסינע מלבושים אין צוריסינע שיך מען האט איהם קיינער ניט דערקענט ער איז פרייטיג פאר נאכט געגאנגען אין שוהל אריין דאווינען אין איז געשטאנען לעבען דער טהיר גלייך מיט ארימע לייט. בשעת מען האט איינגיטיילט די אורחים איז איהם אויס געקומען צו עסין ביי דעם פרנס החודש נאך דעם עסין האט ער געבעטען דעם פרנס החודש אז ער זאל איהם לאזען דא נעכטיגען דער פרנס החודש האט געהייסען אוסבעטען אגילעגער אין ער האט זיך געלעגט שלאפען. ער איז אויף געשטאנען גאנץ פריה דער פרנס החודש מיט זיין גאנץ בני בית זענען נאך געשלאפען אין איז געגאנגען אין מקוה אריין אין איז צוריק געגאנגען צום פרנס החודש אין זיך אויף צוריק געלייגט אויף דעם גילעגער אין מהרהר געוועזען בדברי תורה עס איז געווארען שפעט עס איז שוין געקומען די צייט פין דאווינען אין זיי אלע זענען נאך געשלאפען איז ער אויף גילעגען אויף דעם גילעגער אין גילערענט. דערווייל איז אריין געקומען דער שמש רופען דעם פרנס חודש צים דאווינען. ווי דער שמש האט געזעהן אז זיי שלאפען נאך אין דער רב האט זיך אויף געמאכט שלאפענדיג האט ער אראב גענימען די לייכטער פין טיש אין האט זיי בעהאלטען אינטער דער פאלע אין איז זיך אוועק געגאנגען:

דער רב האט דאס געזעהן אין האט זיך ניט ווייסענדיג געמאכט. דער שמש איז באלד צוריק געקומען אין גיזאגט עס איז שון די צייט פין דאווינען אין איהר שלאפט נאך. דער בעל הבית האט זיך אויף געחאפט אין האט דער זעהן אז די לייכטער זענען ניט דא האט ער געמאכט א געשריי. דער שמש האט געזאגט אז ער איז אריין געקומען אין שטיב אריין איז די טהיר געוועזען אפען דער אורח איז געלעגען אהן געשפארט אויף דעם טיש זיכער האט ער גענימען די לייכטער. דער רב האט איהם גיפרעגט צי ער קען אויף דעם שווערען? איז דער שמש צי געלאפען צים אורח מיט רציחה אין האט צי איהם געזאגט גנב גיב אב די גניבה אין האט איהם געגעבען צוויי פעטש ווי ער האט איהם געוואלט געבען נאך אפאטש האט ער איהם געזאגט גיב ניט מעהר דען איך האב דיר אויך ניט געגעבען נאר צוויי פעטש איך וויל ניט קיין פראצענט.

נאר

נאר גיב אב די ליכטער וואס האסט זיי אוועק געטראגען אינטער דער פאלץ
אין געה זאג דער רבנית אז דער רב איז צוריק געקומען:

אווינדערליכע מעשה מהרב הצדיק מאפטא.

אסוחר איז געקומען צום רבין פרעגין אעצה צי ער זאל פאהרען קיין יאסי
האנדלין האט איהם דער רבי געהייסען פאהרען אין האט איהם
גיפרעגט אז איהר פאהרט אין וועג אין איהר טרעפט א ארימאן געהן אין
בעט ביי אייך איהר זאלט איהם אויף נעמען אויף דער פיהר צי נעמט איהר
איהם אויף? האט איהם דער סוחר גיענטפערט עס טרעפט זיך פיהל מאהל אז
איך בעגעגען א ארימאן געהן הייס איך דעם שמייסער ער זאל זיך שטעלען אין
הייס דעם ארימאן אויף זיצען אויף דער פיהר. האט איהם דער רבי ווייטער
געפרעגט אז מען טרעפט אארימאן אלאמען וואס דארף מען טוהן? האט
איהם דער סוחר גיענטפערט אזעלכע דארף מען זיכער אויף נעמען. האט
דער רבי געזאגט מיר דאכט זיך אז אלאמען דארף מען ניט אויף נעמען
א גוזינדטער מענש אז ער געהט אין וועג אין ווערד מיעט דארף מען איהם
אויף נעמען אבער אלאמער דארף זיך ניט אינטער שטעלין צי געהן אינטער
וועגענס ער דארף זיך ניט צי פערלאזען או ער וועט טרעפין אפיהר אין מען
וועט איהם אויף נעמען. איבער דעם דארף מען מורא האבען אפשר איז ער
ארויבער אין מאכט זיך לאם כדי מען זאל איהם אויף נעמען אין ער זאל קענען
בערויבען מענשען. דעם סוחר איז עס געוועזען אפלא פאר וואס דער רבי
רעדט מיט איהם אזעלכע ווערטער:

דער סוחר האט זיך אב געזעגענט מיט דעם רבין אין איז געפאהרען אין
וועג ארײן. דער סוחר האט זיך געלייגט שלאפען אויף דער פיהר אין
איז אנטשלאפען געווארען. פאהרענדיג האבין זיי בעגעגענט אמענש געהן
אויף קילעס אין האט געבעטען ביי דעם שמייסער ער זאל זיך שטעלען אין
ווארטען ביז ער וועט צי קומען צי דער פיהר. די מענשען וואס זענען געזעסין
אויף דער פיהר האבין געבעטען דעם שמייסער ער זאל זיך שטעלען אין אויף
נעמען דעם מענש. דער בעל העגלה האט זיך גישטעלט ווארטען אויף דעם
לאמען. דער סוחר האט זיך אויף געהאפט אין גיפרעגט וואס מען שטעהט.
האבען זיי איהם גיענטפערט אז זיי ווארטען אויף דעם לאמען מען זאל איהם
אויף נעמען אויף דער פיהר. דער סוחר האט זיך דערמאנט אין רבינ׳ס רייד
אין געהייסען פאהרען וואס גיכער. דער לאמער האט געשריגען האט רחמנות
אויף

אויף מיר אין ווארט אויף מיר אין נעמט מיך אויף. דער סוחר האָט געזאָגט צים בעל עגלה ער זאָל נאָר אַנטלויפען. דער שמייסער האָט געיאָגט די די פערד אין איז אַוועק געפאָהרען. די מענשען וואָס זענען געזעסען אויף דער פיהר אַקייגען איבער האָבען געזעהן ווי דער לאָמער האָט גענימען ביידע קיליעס אין איין האַנד אַריין אין איז נאָך געלאָפען דער פיהר ווי זיי האָבען דאָס דערזעהן האָבין זיי געהייסען דעם בעל עגלה וואָס שנעלער פאָהרען. ווי דער לאָמער האָט געזעהן אַז ער וועט ניט קענען חאַפען די פיהר האָט ער גענימען אַשטעקען אין זיי געוואָרפען עס האָט אָבער זיי ניט געטראָפען:

נאָך אַמעשה פין רבין מאַפּטאַ אין אַטייטש אויף אַפסוק.

ווען דער רבי ר׳ אברהם יהושע העשעל מאַפּטאַ איז נאָך געוועזען רב אין קאָלביסוב. איז פאַר איהם פאָרגעקומען אַגרויסע דין תורה איז ער געזעסען ביי דער דין תורה מיט עטליכע דיינים די דיינים האָבען גענימען שוחד ביי איין בעל דין אין האָבען נוטה געוועזען דעם בעל דין גרעכט צי מאַכען. דער רבי האָט אָבער ניט געוואָלט מסכים זיין מיט זיי אין האָט געזאָגט אַז דער דין איז ניט אַזוי ווי זיי זאָגען. די דיינים האָבין געזעהן אַז זיי וועלען מיט איהם גאָר ניט מאַכין האָבען זיי געזאָגט זייער בעל דין אַז ער זאָל משחד זיין דעם רב. ער האָט אָבער געוויסט אַז עס איז ניט מעגליך משחד צי זיין דעם רב האָבען איהם די דיינים מייעץ געוועזען אַז ער זאָל אַריין לייגען אין זיין מלבוש פין ראש חודש געלד. ער האָט אַזוי געטוהן ער האָט אַריין געלייגט אין רב׳ס מלבוש אַריין געלד אין עס האָט קיינער ניט געזעהן:

דער רב׳ האָט ווייטער אָהנגעהויבען צי קלעהרען וועגען דער דין תורה האָט ער געזעהן ווי זיין דיעה איז שוין אויך מסכים צי די דיינים האָט ער ניט פערשטאַנען וואָס דאָס איז האָט ער אָב געלייגט די דין תורה אויף דעם צווייטען טאָג אין האָט געהייסען די דיינים מיט בעלי דינים אַהיים געהן. אין ער איז אַריין געגאַנגען אין אַבעזינדער חדר אין האָט געוויינט פאַר דעם רבונו של עולם אויף דעם וואָס זיין דיעה איז אויך נוטה צי די דיינים וואָרום באמת איז דער דין ניט אַזוי ווי די דיינים זאָגען. אויף דעם צווייטען טאָג האָט ער ווייטער געזעהן ווי זיין דיעה איז נוטה צי די דיינים האָט ער ווייטער אָבגעלייגט די דין תורה. עס האָט צוויי געדויערט ביז ראש חודש. ראש חודש האָט ער גענימען זיין מלביש זיך אָהנגטוהן האָט ער געזעהן אַז עס

איז זייער שווער האט ער אריין געשטעקט זיין האנד אין קעשענע אריין אין האט ארויס גענומען עטליכע רענדליך. האט ער פערשטאנען אז עמיצער האט עס איהם אריינגעלייגט האט ער געפרעגט זיין ווייב צי זי ווייסט ניט ווער. האט זי איהם געענטפערט אז זי ווייסט ניט. מען האט אהנגעהויבען חוקר ודורש זיין ביז עס איז געבליבען במוסכם אז עס האט עס קיינער ניט געטוהן נאר דער בעל דין. האט דער רב נאך איהם געשיקט אין האט אויף איהם גוזר געוועזען אז ער זאל מודה זיין. דער בעל דין האט תיכף מודה געוועזען. האט איהם דער רב געזאגט די ביסט ארשע איך וועל שוין ניט זיצען ביי דער דין תורה:

מיט דעם האט ער אויס געטייטש דעם פסוק „ויסלף דברי צדיקים" דאס איז טייטש דער שוחד פערקרימט די רייד פון צדיקים דאס מיינט מען אפילו דער צדיק וואס האט גאהר ניט קיין ידועה פון שוחד דהיינו מען גיט איהם שוחד אפילו ער ווייסט גאר ניט. אזוי ווי ביי איהם איז געוועזען ער האט גאר ניט געוויסט פון דעם שוחד פון דעסטוועגען מיז ער נוטה זיין צו דעם בעל דין:

אקלינג וואָרט פון רבין ר' בונם זצ"ל.

דער רבי ר' בונם איז אמאהל געקומען צו זיין רבין דעם יוד הקדוש אין האט שלעכט אויס געזעהן האט איהם דער יוד הקדוש גיפרעגט וואס ער זעהט אויס אזוי שלעכט. האט ער איהם געענטפערט אז עס האט איהם איינער שטארק מבייש געוועזען. האט זיך דער יוד הקדוש געוואונדערט אין איהם גיפרעגט ווער איז דאס דער מענש וואס האט דיך מבייש געוועזען האט ער איהם ניט געוואלט זאגען האט איהם דער יוד הקדוש שטארק מפציר געוועזען אז ער זאל אויס זאגען ווייל ער האט דעם מענש געוואלט מעניש זיין ער האט איהם אבער ניט געוואלט זאגען:

האט איהם דער יוד הקדוש גיפרעגט וואס האסטו געטוהן דעם מענש וואס ער האט דיך מבייש געוועזען. האט ער איהם געענטפערט איך האב איהם געקושט. איז דאס דעם יוד הקדוש נאך מעהר אוואונדער געוועזען האט ער איהם געהייסען ער זאל איהם אויסזאגען ווער דאס איז געוועזען האט ער איהם געענטפערש איך האב אריין געקוקט אין ספר שבט מוסר האב איך געזעהן אז איך האב נאך גאר ניט געטוהן קיין מצות וואס איוד דארף טוהן האב איך זיך שטארק פערשעמט אז מיין נשמה איז מיר כמעט ארויס פאר

בושה

צ״שה נאָך דעם האָב איך איהם געגעבען אַקוש אין אַריין געשטעלט אין שאַנק אַריין :

פין דאַנען קענען מיר זיך אַרויס נעמ״ן אַמוסר השכל אַז דער רבי ר׳ בינם איז מבייש געוואָרען פין ספר שבט מוסר וואָס ער איז געוועזען אַצדיק גדול אין איז אַרום געגאַנגען מיט אַשלעכט פנים וואָס זאָלען מיר טוהן מיר דאַרפען תמיד וויינען אין קלאָגען אויף אונזערע חטאים . השי״ת זאָל אינז העלפען מיר זאָלען זוכה זיין תשובה צו טוהן בלב שלם אמן :

אַוואונדערליכע מעשה פון רבין ר׳ מענדילע פון רומנוב .

אין אַדאָרף לעבען ראָפשיץ האָט געהאַלטען אַיוד איין אַרענדע ביי אַפריץ אין ער איז געוועזען אַגרויסע אביון ער האָט ניט געהאַט צו בעצאָהלען די ראַטעס . האָט איהם דער פריץ געזאָגט אויב ער וועט איהם ניט בעצאָהלען דאָס געלד וואָס ער איז איהם שילדיג וועט ער איהם אַרויס וואַרפען פון דער אַרענדע אין ער זאָל ניט קומען צו איהם בעטען אויב ער וועט צו איהם קומען מיט לעדיגע הענד וועט ער איהם שטראָפען ער וועט איהם שמייסען . דער אַרענדאַר איז געפאָהרען קיין ראָפשיץ צום רבין ר׳ נפתלי אין האָט איהם דערציילט די מעשה וואָס דער פריץ האָט איהם געזאָגט אין קען ניט געהן צום פריץ בעטען וויל דער פריץ האָט איהם געזאָגט אַז אויב ער וועט צו איהם קומען בעטען וועט ער איהם שמייסען . האָט איהם דער רבי ר נפתלי געזאָגט די זאָלסט ניט געהן צום פריץ גאָט וועט דיר אַזוי אויך העלפען די דאַרפסט ניט מפקר זיין דיין גוף מען זאָל איהם שלאָגען :

דער אַרענדאַר איז אַהיים געקומען אין האָט דערציילט דעם ענטפער וואָס דער רבי האָט איהם גיענטפערט . האָבען זיי איהם גיפרעגט וואָס וועסטו טוהן דער טערמין איז שוין באַלד דער פריץ וועט באַלד שיקען זיינע משרתים אין זיי וועלען אונז אַרויס טרייבען . האָט ער זיך מיישב געוועזען אין איז געפאָהרען קיין רומנוב צום רבין ר׳ מענדילע אין פאַר איהם שטאַרק געוויינט . האָט איהם דער רבי גיענטפערט וואָס איז דער רעש געה צום פריץ אין אַז ער וועט דיר הייסען געבצן פיער אָבער פינף קלעפ וועט דיר גאָר ניט זיין אין נאָך די קלעפ וועט ער בעסער ווערען דער אַרענדאַר איז אַהיים געקומען אין דערציילט דעם ענטפער פון רבין איז די עצה זיי געפעלען אין איז געגאַנגען צום פריץ. ווי דער פריץ האָט איהם דערזעהן האָט ער איהם געהייסען אַנידער

לייגין

לייגען אויף אַבאַנק אין איהם געבען פינף קלעפ אין ראט גאר ניט גיהערט
די זיין וויינען אין שרייען מען האט איהם געגעבען פונף קלעפ נאך דעם האט
ער זיך אויף געהויבען אין זיך אַנידער געזעצט אין אַווינקעלע אין געוויינט
אין גיקרעכצט :

דער פריץ האט אויף איהם רחמנות בעקומען אין האט שטארק חרטה געהאט
וואס ער האט איהם געהייסען שמייסען ער האט געזאגט וואס קען ער
טוהן אז ער איז אָרים , אין דער ארענדאר האט בעקומען חן ביי דעם פריץ
אין האט איהם געזאגט דאס וואס ביסט מיר שילדיג בין איך דיר מוחל נאר
פין היינט אהן אין ווייטער זאלסטו מיר צאהלען אין פאר די פינף קלעפ גיב
איך דיר יעדען יאהר פונף קלאפטער האלץ אין פאשע פאר דיינע בהמות וועגען.
דער ארענדאר איז אהיים געגאנגען פין פריץ מיט אשמחה אין איז געפאהרען
קיין רומנוב צים רבין אין איהם דערציילט די בשורה . האט איהם דער רבי
געזאגט וואס האסטו גירעכענט אוף דעם רבין פון ראפשיץ וואס האט דיך ניט
געהייסען געהן צום פריץ ניט ווייל ער האט ניט געזעהן מיט ריח הקודש אז
נאך די קלעפ וועט דיר בעסער זיין נאר ווייל ער האט ניט גיקענט ליידען אז
איוד זאל בעקומען קלעפ . איבער דעם האט ער דיך ניט געהייסען געהן צום
פריץ . אבער איך האב גיזעהן אז עס איז כדאי צו בעקומען קלעפ כדי עס זאל
דיר נאך דערנאך גוט זיין.

נאך אַ וואונדערליכע מעשה פון רבין ר' מענדעלע מרומנוב זצ"ל.

אמאהל ביינאכט ווען דער רבי ר' מענדעלע איז געשלאפען אין זיין חדר
אין זיין מעמש ר' הירש איז געשלאפען אין דער פעדערשטיב .
האט עמיצער געקלאפט אין דער טהיר . אין ווייל דער רבי האט איהם ניט
געדייסען עפינען די טהיר האט ער ניט גיעפענט נאר ער איז גילעגען אויף
דעם גילעגער אין האט גיוואלט זעהן וואס דא וועט זיין. פלוצלונג האט ער
גיזעהן ווי אמענש איז אריין געקומען אין שטיב אריין אין איז גלייך אריין
געגאנגען צים רבין (דאס איז געוועזין דער שר פין פרייסען) אין האט גיבעטען
דעם רבין ער זאל איהם ערלויבען צו געהן קיין רוסלאנד דורך גאליציא
אין דער רבי האט איהם ניט ערלויבט . האט ער איהם געזאגט איך וועל קויפען
מיין גאנץ הצטרכות ביי די יודען פין מיר וועלען די יודען פין גאליציא רייך
ווערען

ווערען, האָט איהם דער רבי געענטפערט איך וויל ניט דיין רייכקייט און וויל ניט די זאָלסט אַדורך געהן דורך גאַליציאָ:

ווען דער שר איז אַרויס געגאַנגען האָט דער רבי געפרעגט זיין משמש צי ער ווייסט ווער דאָס איז געוועזען האָט איהם דער משמש געענטפערט דאָס איז געוועזין דער שר פון פרייסען. (דער משמש איז געוועזין אַגרויסער מאַן ער איז געוואָרין רבי אויף ר' מענדילעס אָרט). האָט איהם דער רבי געזאָגט די האָסט גיט געזעהן יודילע גנב (אַזוי האָט ער געריפען דעם שר פון פרייסען) וויל אַדורך געהן דורך גליציא און מטמא זיין דאָס לאַנד:

נאָך אַ וואונדערליכע מעשה פון רבין ר' מענדעלע מרומנוב זצ"ל.

דער רבי ר' הירש מרומנוב איז געבליבען אַיתום קליינע היינט אָהן פאָטער און מוטער האָבען איהם זיינע קרובים געגעבען צו אַשניידער ער זאָל זיך לערנען שניידעריי. ער האָט אָבער ניט געוואָלט זיין קיין שניידער ער האָט בעסער געוואָלט לערנען. איז ער אַוועק פון זיין שטאָדט פון טאַרנאָ און איז געוועזין נע ונד ביז ער איז געקומען קיין פריסטוק און איז אַריין געגאַנגען אין רבין ר' מענדילעס בית המדרש אַריין (ער האָט פריהר געוואָהנט אין פריסטוק) און האָט זיך אַנידער געזעצט ביי אַטיש און געזאָגט תהילים מיט אַגרויס געוויין. די מענשין פון בית המדרש האָבען איהם געפרעגט וואָס ער וויינט אַזוי און פון וואַנען ער איז? האָט ער נאָך מעהר געוויינט און זיי דערציילט אַז ער האָט ניט קיין פאָטער און מוטער און האָט ניט ווער עס זאָל זיך אויף איהם אומקוקען און ער וויל לערנען. ווען עס זאָל וועלכער מענש מיט איהם לערנען וואָלט ער איהם פשוט מחיה געוועזען. די מענשען האָבען אויף איהם רחמנות געהאַט און האָבען מיט איהם געלערענט און ער האָט מצליח געוועזען און לערנען און איז אַלע מאָהל געוואַקסען גרעסער ער האָט שוין געלערינט בעזאַמען מיט אַלע בית המדרש בחורים און איז געוועזען זייער פרים איז אַלע טאָג געוואַקסען גרעסער בעבודת ה':

דעם רבין ר' מענדעלי האָט ער ניט געזעהן נאָר ווען ער איז געקומען אין בית המדרש אַריין דאַווינען ער האָט אָבער משתוקק געוועזין צו זיין ביי דעם רבין און שטיב ער זאָל איהם קענען משמש זיין אַזוי ווי די גמרא זאָגט אַז משמש זיין אַתלמיד חכם איז גרעסער ווי לערנען כדי ער זאָל זיך קענען אָבלערנען פון זיינע מעשים. ער האָט שוין ניט געקענט רוהן און ער

האָט

האָט שוין גיקלעהרט ווי אַזוי ער זאָל קענען זיין אַמעמש ביי דעם רבין. האָט ער זיך מיישב געוועזען אין איז צי געגאַנגען צי דעם הייצער אין איהם געזאָגט ווייל די קאַמער פין האָלץ איז ווייט פין שטיב גיב מיר דעם שליסעל פין קאַמער וועל איך דיר אַריין ברענגען האָלץ ווען מען וועט דאַרפען. דער הייצער האָט איהם געגעבען דעם שליסעל אין דער בחור האָט אַריין געטראָגען יעדען טאָג האָלץ מיט אַזריזות גלייך ווי ער וואָלט גיברענגט האָלץ צי דער מערכה. אַזוי ווי ער האָט אַריין געטראָגען דאָס האָלץ איז ער זיך צוריק געגאַנגען לתורה ועבודה עס איז פערביי געגאַנגען עטליכע טעג האָט ער גיבעטען דעם הייצער אַז ער זאָל איהם לאָזען איינהייצען דער הייצער האָט איהם דאָס אויך צוליעב געטוהן. אין אַצייט אַרום האָט ער שוין אָהנגעהויבען אַריין צי געדן אין רבי׳נס שטיבעל אַריין יעדען טאָג ווען דער רבי איז זיך געגאַנגען מכין זיין איז ער אַריין געגאַנגען אין שטיבעל אַריין אין געבעטען דעם משרת ער זאָל איהם לאָזין אויס קעהרען דער משרת האָט איהם צוליעב געטוהן אין איהם געלאָזט אָנים קעהרען ער האָט גיקעהרט בשמחה רבה דאָס ער האָט זוכה געוועזען אויס קעהרען דעם צדיק׳ס חדר נאָך דעם קעהרען איז ער זיך ווייטער געגאַנגען צי זיין תורה ועבודה:

די משמשים האָבען דעם בחור שטאַרק ליעב געהאַט אין וואָס ער האָט פין זיי פערלאַנגט האָבען זיי איהם צוליעב געטוהן נאָר צי בעטען דעם רבי׳נס בעט האָבען זיי איהם ניט געלאָזט ווייל זיי האָבען מורא געהאַט אפשר וועט ער ניט גוט בעטען וועט דער רבי אויף זיי מקפיד זיין. אין דער בחור האָט אָבער זיך פין דעם אויך ניט מייאש געוועזען ער האָט גיזוכט עצות ווי אַזוי ער זאָל קענען בעטען דער רבי׳נס בעט. האָט זיך געמאַכט אַז דער משמש האָט בעדאַרפען אַוועק צי געהן איז דער בחור צי איהם צי געגאַנגען אין איהם געבעטען די דאַרפסט דאָך אַוועק צי געהן לאָז מיך בעטען דאָס בעט דער משמש האָט איהם געהייסען בעטען דאָס בעט אונזער בחור האָט זיך דערפרייט אַז ער האָט זוכה געוועזין צי דעם וואָס ער האָט שוין לאַנג משתוקק געוועזען. דער בחור האָט דאָס בעט גיבעט מיט גרויס זריזות אין טרערען פין פרייד האָבען זיך בעוויזען אויף זיין פנים דאָס ער האָט זוכה גיוועזען צי דעם:

ווי דער רבי האָט זיך געלייגט שלאָפען האָט ער דערקענט אַז דאָס בעט איז היינט אַנדערש גיבעט ווי שטענדיג אין ער האָט מרגיש געוועזען אַז זיינע משמשים האָבין דאָס בעט ניש גיבעט בעווייל ער האָט ניט גיקענט שלאָפען. האָט ער אַריין גערופען זיין גבאי אין האָט איהם גיפרעגט ווער האָט היינט גיבעט דאָס בעט? האָט איהם דער גבאי גיענטפערט מן הסתם האָט עס גיבעט דער זעלבער וואָס שטענדיג האָט דער רבי געזאָגט די זאָגסט שקר איך דערקען אַז

זיינע

הײנט האָט נישט גיבעט דער זעלבער וואָס שטענדיג איך האָב נישט גיקענט שלאָפען מען האָט אַרײן גערופען דעם משרת וואָס פלעגט שטענדיג צו בעטען אין מען האָט איהם גיפרעגט ווער עס האָט הײנט גיבעט האָט דער משרת גיענטפערט איך האָב הײנט נישט גיבעט ווײל איך האָב בעדאַרפט אַוועק צו געהן מיט אַשליחות וואָס דער רבי האָט מיך געשיקט אין דער בחור הירש פון טאָרנאָ בעט שוין מיך שוין אַלאַנגע צײט איך זאָל איהם לאָזען בעטען אין הײנט האָב איך איהם געמיזט לאָזען בעטין. האָט דער רבי געזאָגט אויב אַזוי אַז דער בחור האָט גיבעט זאָג איך אײך אַז מהיום והלאה זאָל זיך נישט דערוואַגען עמיצער צו בעטען נאָר דער בחור. מען האָט שוין דעם בחור אַרײן גערופען צום רבין און איז געוואָרען אמשמש בײ דעם רבין. יעצט האָט ער שוין געהאַט וואָס ער האָט געוואָלט ער האָט שוין נישט אַרויסגיטרעטען פון רבין און ער האָט הערשט אָהנגעהויבען צו וואַקסען אַלע מאָהל גרעסער און גרעסער:

דער רבי האָט זיך אויס געצויגען פון פרישטוק קײן רומנוב און האָט מיט גענומען מיט זיך דעם בחור און האָט איהם דאָרט חתונה געמאַכט.

נאָך דער חתונה האָט איהם דער רבי איבער גיגעבען און זײן האַנד אַרײן זײן גאַנץ הויז מען האָט קײן זאַך נישט געטוהן אָהן איהם. ווען ער איז געוואָרען רבי האָט ער דערצײלט אַז בשעת זײן חתונה ווען די בחורים זענען בײ איהם גיזעסען איז צו איהם אַרײן געקומען דער רבי ר׳ מענדעלי און האָט מיך אַוועק גערופען פון די בחורים און צו איהם געזאָגט קום וועל איך דיך לערנען וואָס מען מײנט חתונה און האָט איהם פיעל כודות מגלה געוועזען. פון דאַנען זעהן מיר ווי גרויס שימוש תלמודי החכמים איז:

אַווינדערליכע מַעֲשֶׂה פון רֶבִּין ר׳ חַיִּים מִצַּאנְז זצ״ל.

דער רבי מצאַנז איז געוועזען אַ אײדים פון דעם גאון מלײפניק דער שדכן איז געוועזען הגאון ר׳ יהושע העשיל בן הגאון מלײפניק. די מעשה איז אַזוי געוועזען. דער גאון ר׳ יהושע העשיל איז אַ מאָהל געוועזען אין טאַרניגראַד אודות מסחר ווען ער האָט זיך ערלעדיגט פון זײן מסחר איז ער צו רײן געגאַנגען אין בית מדרש אַרײן לערנען האָט ער געטראָפען דעם צדיק ר׳ חיים מצאַנז ווען ער איז נאָך געוועזען אַ בחור זיצען און לערנען מיט גרויס התמדה. דער בחור איז איהם זײער גיפעלען ער האָט מיט איהם אָהנגעהויבען צו שמיסען און לערנען האָט ער געזעהן אַז ער איז אַגרויסער

גאון וחריף ובקי. האט ער איהם גיפרעגט ווער ער איז האט ער איהם געזאגט, ער האט גיזעהן אז ער איז אמיוחס איז איהם איינגעפאלען אז זיין פאטער זאל איהם נעמין פאר א איידים. דער גאון ר׳ יהושע העשיל איז געגאנגען אויף דער אכסניא אין אבגעשריבען אבריף צו זיין פאטער (וויל ער האט נאך בעדארפט זיין אין טארניגראד) אין איהם פאר געלייגט דעם שידוך.

דער ר׳ לייביש דער צאנזער רבי׳ס פאטער איז דאמאלס געווען אין לייפניק אין איז געוועזען איוצא ונכנס ביי דער גאון מלייפניק ווען דער בריעף איז אהן געקומען איז פונקט ר׳ לייביש געוועזען ביי דעם גאון. ווי דער ר׳ לייביש האט דער זעהן די פאסט התימה פין טארניגראד האט ער געזאגט אז דער בריף איז זיכער צו מיר. האט דער גאון געזאגט וויל ער איז אהנגעקומען צו מיר וועל איך איהם עפינען אין אויב ער וועט זיין צו אייך וועל איך איהם אייך געבען. דער גאון האט גיעפענט דעם בריעף אין גיזעהען אז ער איז פין זיין זוהן ר׳ יהושע העשיל וועגען דעם שידוך מיט ר׳ לייבישעס בחור. דער רבי האט געוויזען דער בריעף צו ר׳ לייבישען אין איהם גיפרעגט צו ער איז מסכים צו דעם שידוך. ר׳ לייביש האט באלד געענטפערט אז ער איז זייער גערען צו האבען איהם פאר אמחותן האט דער רבי געזאגט צו ר׳ לייבישען שון עטליכע חדשים רעדט מען מיר אשידוך פאר מיין טאכטער מיט בן הגאון ר׳ זלמן מרגליות מבראד אין דעם לעצטען בריעף האב איך געשריבען אז ביז חמשה עשר בשבט אז עס וועט ניט עמיצער קומען מיט א קלאהרע תשובה מיט אכח הרשאה צו ענדיגען דעם שידוך וועל איך טוהן אצווייטען שידוך אין היינד איז דאך חמשה עשר בשבט ע״כ וועל איך נאךווארטען ביז ביי נאכט אין אויב עס וועט ניט קומען קיין ידיעה וועלען מיר שרייבען תנאים מיט אייך:

דער ר׳ לייביש איז זיך געגאנגען אויף זיין אכסניא איז פונקט אהנגעקומען א מענש פין דער פרעמד ר׳ לייביש האט איהם געגעבען שלום אין איהם גיפרעגט פין וואנען ער איז דער מענש האט איהם גיענטפערט אז ער איז פין בראד אין איהם דערציילט אז ער איז געשיקט פין דעם רב מבראד צו דעם היגען רב מיט אכח הרשאה צו שליסען דעם שידוך. ר׳ לייביש האט אהנגעהויבען צו שמיסען מיט דעם מענש וועגען אנדערע זאכען דער וויל האט ער איהם גיפרעגט צו ער וועט טרינקען אגלעזעל ווין דער מענש האט גיענטפערט אז ער וועט טרונקען, ר׳ לייביש האט איהם געהייסען געבען אגלעזעל אלטען וויין. דער מענש האט אויסגעטרונקען דאס גלעזעל וויין אין איז אביסעל שיכור געווארען האט איהם ר׳ לייביש געזאגט איהר פאלגט מיך אין דאוויגט אב מנחה אין לעגט אייך אביסעל שלאפען איהר זענט דאך מיעד. דער מענש האט אזוי געטוהן, ר׳ לייביש האט זיך ניט וויסענדיג געמאכט

אין

אין איז ביינאכט אריבער געגאנגען צום רב אין איהם גיפרעגט צי עס איז דא עפיס אידיעה פין בראד האט איהם דער רב גיענטפערט אז עס איז ניט דא קיין ידיעה אין איהם געזאגט איך האב געטוהן מיינס איך האב געווארט ביז נאכט איך האב מיין ווארט געהאלטען ע״כ וויל איך מעהר ניט ווארטען אין האט געשריבען תנאים מיט ר׳ לייבישען:

נאך די תנאים איז ר׳ לייביש געגאנגען אויף דער אכסניא אין האט געטראפען דעם שליח אויף הייבען פין שלאף אין האט געוואלט געהן צים רב האט איהם ר׳ לייביש געזאגט איך קום הערשט פין רב ער האט זיך שוין גילעגט שלאפען. דער מענש האט געווארט ביז אין דער פריה אין דער פריה איז ער געגאנגען צים רב אין איהם געוויזען דעם בריעף מיט דעם כח הרשאה פין הרב מבראד. האט איהם דער רב גיענטפערט עס איז שוין פערפאלען איך האב גיזעהן אז מען זעהט דיך ניט האב איך נעכטין געשריבען תנאים מיט ר׳ לייביש מטארניגראד דער שליח האט דער ציילט דער רב אז ער איז נאך נעכטען געקומען נאר דער ר׳ לייביש האט איהם אב גענארט אין איהם פערהאלטען ביז יעצט, האט דער רב געזאגט צום שליח איך וועל שיקען רופען ר׳ לייבישען אויב ער וועט וועלען מיר מוחל זיין אוף דעם התקשרות וועל איך מאכען איין התקשרות מיט (ר׳ זלמן מרגליות דער רב האט געשיקט נאך ר׳ לייבישען ר׳ לייביש האט אבער בשום אופן ניט געוואלט" מוחל זיין אין דער שידוך איז געבליבין בתקפו.

נאך די תנאים ווי די תלמודים פון הגאון מלייפניק האבין גוהערט אז זייער רבי האט געשריבין תנאים אין האט ניט גיזעהן דעם חתן איז זיי די זאך געווען אווינדער האבין זיי אויס געקליבען צווי בחורים אין זיי געשיקט קיין טארניגראד זיי זאלען זעהן דעם חתן אין מיט איהם ריידען אין לערנען זעהן צי ער קען לערנען, ווי זיי זענין געקומען קיין טארניגראד אין גיזעהן אז דער חתן לאמט אויף אפיס איז עס זיי ניט געפלין אז זייער רבי זאל נעמען אחתן אלאמען זיי זענען אהיים געפאהרען אין דעציילט אז דער חתן איז אלאמער דער רב מיט דער כלה זענען פין דעם געוואהר געווארען דער רב איז שטארק אין כעס געווארען אויף זיין זוהן ר׳ יהושע העשיל פאר וואס ער האט איהם פין דעם פעלער ניט מודיע געווען מען זאגט ווען זיין זוהן איז אהיים געקומען האט ער איהם געגעבען אפאטש. אין די כלה האט געזאגט אז בשום אופן וויל זי ניט דעם חתן. האט איהר דער פאטער געזאגט איך וועל אהנגרייטען כל צרכי החתונה אין אויב דער חתן וועט דיר ניט גיפעלען וועל איך איהם געבען מיין שטיב טאכטער פאר אווייב:

מען

מען האט אהנגעגרייט כל צרכי החתונה דער חתן מיט די מחותנים זענען געקומען קיין ליפניק אויף דער חתונה ווי דער חתן האט גיהערט אז די כלה וויל איהם ניט האט ער געזאגט אז ער וויל ריידען מיט דער כלה עטליכע ווערטער אין אבעזונדער חדר זיי זענען אריין געגאנגען אין אבעזונדער חדר אריין ווי ער האט מיט איהר גירעדט עטליכע ווערטער איז זי באלד מרוצה געווארען און וואס ער האט מיט איהר גירעדט ווייסט קיינער ניט אין האבען חתונה געהאט:

אווינדערליכע מעשה פון רבין ר' חיים מצאנז זצ"ל.

עס איז געפאהרען אויף דער באהן אאונגערישער יוד קורץ געקליידעט בעזאמען מיט נאך מענשען אין האבען בעזאמען געשמיסט צווישען דעם שמיס האט דער אונגארישער יוד גיפרעגט די מענשען אויף דעם רבין מצאנז האבין זיי איהם גיענטפערט אז ער איז שון נפטר געווארען פערצין יאהר. ווי דער מענש האט דאס דערהערט האט ער אהנגעהויבען שטארק צו וויינען. האבען איהם די מענשען גיפרעגט פאר וואס ער וויינט אזוי האט ער זיי דערציילט איך בין פון אמשפחה נכבדה פון אבעראונגארין און איידער איך בין געשטאנען צום פריזיוו בין איך אחתן געווארען מיט אגרוסען עושר'ס אטאכאכטער פון אשעהנע משפחה דער מחותן האט ניט געוויסט צי איך דארף שטעהן צים פריזיוו ווען ער זאל וויסען וואלט ער זיך ניט משדך געווען מיט מיר. נאך דער חתונה האט מען מיר גיבראכט אפאפיער אז איך זאל זיך צו שטעלען צום פריזיוו און דאס פאפיער איז אהנגעקומען גלייך צו מיר און דער האנד אריין עס האט קיינער פון שטוב פון דעם ניט געוויסט איך האב ניט געוויסט וואס פאר אעצה איך זאל מיר געבען איך האב ניט געוואלט אז מיין שוועהר און מיין ווייב זאלען פון דעם געוואהר ווערען האב איך עס דערציילט מיינס אפריינד האט ער מיר אעצה געגעבין איך זאל פאהרען קיין צאנז צים רבין ער קען מיר העלפען:

איך האב געזאגט אז איך פאהר אביסעל אהיים און איך בין גלייך געפאהרען קיין צאנז און האב איהם דערציילט די גאנצע מעשה. האט מיר דער רבי געזאגט אז ניט וויט פון צאנז איז פאר האנען אקליין שטעטיל לובלויא דארט שטעהט מיליטער דארט קענסטו שטעהן אויף אקאמיסיע און וועסט בעפרייט ווערען. האב איך איהם געזאגט רבי איך בין דאך אגעזונדטער

מענש

מענש ווי אזוי וועט מען מיך בעפרייען. האט דער רבי מיר געזאגט ביינאכט איידער די וועסט אריין גיין אין די קאסערין וועט דיר וועה טוהן דיין פיס אין די וועסט דיך קראצען וועט דיר דער פיס געשוואלען ווערען און מען וועט דיך בעפרייען. האב איך איהם געזאגט איך וויל ניט האבען קיין געשוואלינעם פיס. האט דער רבי מיר גיענטפערט אזוי ווי די וועסט בעפרייט ווערען זאלסטו דיר צי לייגען אביסיל קאלט וואסער צי דעם פיס וועט דיר דאס געשווילעכץ אבגעהן:

איך האב אזוי געטוהן און בין אריין געגאנגען אין די קאסערען און די אלע מילוטער לייט וואס איך האב זייא גיפרעגט האבען זיי מיר געזאגט אז דא שטעהט גאהר ניט דער ריגעמענט וואס איך גיהער צי איהם. נאר וויל איך האב געהאט גרויס אמונה אין דעם רבין האב איך ניט געקוקט וואס די מליטער לייט האבין געזאגט און בין אריין געגאנגען צים הויפטמאן און איהם דער ציילט איך בין און מוטען וועג און איך דארף שטעהן צום פריזיוו ע״כ וויל איך דא שטעהן. האט מיר דער הויפטמאן גיענטפערט חאטש דער ריגאמענט וואס איך גוהער צי איהם געפינט זיך ניט דא נאר דאך וועל איך דיר אטובה טוהן און וועל דיך דא אהן נעמען. און ער האט מיך אריין גיפיהרט און דיר שטיב אריין ווי אלע רעקרוטען זענען דארט געוועזען:

ביינאכט האט מיר דער פיס אהנגעהויבען וועה צי טוהן און איך האב זיך שטארק גיקראצט איך האב זיך אוף געהויבען און דער פריה איז דער פיס געוועזען געשוואלען. ווי איך בין אריין געקומען צי דער קאמיסיע האט מיר דער דאקטער געזאגט די זאלסט וויסען אז די ביסט און אסכנה זאלסט תיכף פאהרען קיין ווינען צי אגרויסין דאקטער און ער האט מיך בעפרייט איך בין אהיים געפאהרען אוף דער באהן האב איך צו געלייגט צום פיס אטיכל קאלט וואסער און דער פיס האט זיך מיר תיכף אויסגעהיילט יעצט זאל איך שוין ניט זיין קיין ווינדער וואס איך האב אזוי געוויינט ווען איהר האט מיר געזאגט אז דער רבי איז שוין נפטר געווארען זי״ע ועכי״א:

נאך איינע ווינדערליכע מעשה מהצדיק מצאנז זצלה״ה.

דער רבי ר׳ אלעזר פון דזיקוב האט געשריבען אבריף צים רבין מצאנז אז איינער פין זיינע מתנגדים איז געפאהרען צים שטאט־האלטער איהם מסרין און האט איהם גיבעטען אז ער זאל מתפלל זיין דאס דער

מסור

מסור זאָל איהם ניט קענען טוהן קיין שלעכטץ . האָט איהם דער רבי מצאנז צוריק געשריבען אַז ער זאָל גאָהר ניט מורא האָבען דער מסור וועט איהם ניט קענען טוהן קיין שום שלעכטץ ובפרט עס דאַכט זיך מיר אַז דער מסור איז שוין געשטאָרבען . די זאַך איז געוועזען דעם רבין ר׳ אלעזר אַגרויס ווינדער ער האָט געוויסט אַז ער איז אַוועק געפאָהרען פין דזיקוב געזינד . אין באמת איז טאַקי אַזוי געוועזען אַזוי ווי דער צאַנזער רבי האָט איהם געשריבען אין דעם זעלבען טאָג ווען דער רבי מצאנז האָט געשריבען דעם בריעף צום רבין פין דזיקוב איז דעם מענש געוועזען ביי דעם שטאָט-האַלטער אין איז געזעסען אין הויז אין געוואַרט ביז מען וועט איהם אַריין לאָזען צים שטאָט־האלטער איז פלוצלונג געשטאָרבען השם ישמרנו :

אַווינדערליכע מעשה פון רבין ר׳ חיים מצאנז זצ״ל .

ווען דער רבי ר׳ חיים איז געוואָרען רב בצאַנז איז געוועזען אין שטאָדט פיעל מתנגדים פורים האָט איהם אַמענש געשיקט שלוח מנות אין אמלמד איז געגאַנגען אין גאַס אין האָט געזעהן ווי איינגעל טראָגט דעם רבין משלוח מנות . האָט דער מלמד גיפרעגט דעם יונגעל וועמען טראָגסטו משלוח מנות דעם לצַמעם רב ? (דער רבי איז געוועזען לאָם אויף אפיס אזוי ווי אויבען שטעהט דאָס יונגעל האָט דאָס דערציילט דעם רבין האָט דעם רבין שטארק פערדראָסען אין דער מלמד האָט ניט אויסגילעבט דאָס יאָהר אין אזוי איז געוועזען פיעל גבירים וואָס האָבען געהאט מחלוקת אויף דעם רבין זענען געוואָרען ; ר״ ב אין צוואַנציג יאָהר אַרים איז דעם מלמד׳ס שוואָגער געפאָהרען מיט דעם רבין שפאצירין וויל ער איז געוועזען אמשמש ביי דעם רבין האָט ער גיפרעגט דעם רבין פאר וואָס מיין שוואָגער האָט איהר מעניש געוועזען מיט מיתה און אין די גבירים מיט עניות . האָט איהם דער רבי גיענטפערט אין נאָך צוואַנציג יאָהר איז ער שוין מיינע פטור ? פין דאנען זעהן מיר ווי ווייט מען טאָהר ייט טשעפען מיט אצדיק

אין

נאך אוואונדערליכע מעשה מהצדיק מצאנז וצלה"ה.

זיין זוהן דער רבי ר' ברוך מגארליץ איז אמאהל געקומען צו זיין פאטער דאס ער דארף אשידוך טוהן מיט אמיידיל און דארף האבין אסך געלד ע"כ זאל ער איהם געבען געלד ער זאל קענען אשידוך טוהן און חתונה מאכען האט איהם דער רב מצאנז געענטפערט אז ער האט יעצט ניט קיין געלד. עס איז פערביי געגאנגען עטליכע טעג זענען געקומען צום רבין עטליכע גבירים און האבען איהם גיגעבען אסך געלד. האט זיך ר' ברוך זייער גיפרייט יעצט וועט ער קענען נעמען ביי זיין פאטער געלד. ווי די גבירים זענען ארויס געגאנגען פון רבין האט דער רבי תיכף געשיקט נאך אארימאן וואס האט געהאט עטליכע טעכטער התונה צו מאכען און איהם אוועק געגעבין דאס געלד. נאך דעם איז ר' ברוך אריין געגאנגען צום פאטער און איהם גיבעטען אז ער זאל איהם געבין דאס געלד וואס ער האט געבימען ביי די גבירים. האט איהם דער רבי גיענטפערט אז ער האט שוין אוועק געגעבען דאס געלד אארימאן. האט ר' ברוך אהנגעהובען צו וויינען און גיזאגט פאר וואס האסטו מיר ניט געגעבין דאס געלד איך דארף דאך אויך התונה מאכען אטאכטער וואס בין איך ערגער פון אפרעמדען? האט איהם דער רבי גיענטפערט די קענסט פאהרין אויף אזעלכע ערטער ווי מען קען דיך וועט מען דיר געבען געלד אבער דער ארימאן אז איך וועל איהם ניט געבען ווער וועט איהם געבען ע"כ האב איך איהם בעדארפען געבען זכותו יגן עלינוועל כל ישראל אמן:

אוואונדערליכע מעשה פון רבין ר' שמלקי מנקולשבורג

דער רבי ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא איז געפאהרען און וועג און איז געוועזען לעבין מאהלוב און עס איז מיט איהם מיט געפאהרען פיעל מענשען. האט דער רבי געזאגט מיר וועלען אריין פאהרען קיין מאהלוב צו דער צדיקת מרת מרים דער רבין ר' שמעלקיס שוועסער. ווי די מענשען האבין דאס דער הערט זענען זיי אלע געלאפין פאר דעם רבין קיין מאהלוב צו דער צדיקת. עס איז געווארען און שטיב אגרויסער רעש פון פיעל מענשען. ווי דער רבי איז אהנגעקומען האט מען איהם אוף גענימען מיט גרויס כבוד. נאך הכם האט דער רבי זי געבעטען זי זאל איהם עפיס דער ציילען פון איהר ברודער. האט זי איהם דער ציילט דאס איז דאך ידוע אז

מיין

מיין ברודער דער רבי ר׳ שמעלקי איז ביינאכט ניט געשלאָפען נאָר איז געזעסען און געלערנט . נאָר אַז עס פערביי געגאַנגען עטליכע נעכט אַז ער איז שוין געוואָרען גיט שלעפעריג האָט ער זיך מורא געהאַט צו לייגען אויף דעם בעט טאָמער וועט ער לאַנג שלאָפען . נאָר עס פלעגט ביי איהם אויף דעם טיש שטעהן אַגלאָז וואַסער ער זאָל זיך האָבען אַלע מאָהל צו וואשען די הענד . אויף דעם גלעזעל פלעגט ער אָהנשפאַרען דעם שטערן און שלאָפען כדי ער זאָל ניט שלאָפען לאַנג :

אַמאָהל איז ער געזעסען ביינאַכט און איז שטאַרק שלעפעריג געוואָרען און האָט אָהנגעשפאַרט דעם שטערין אין דעם גלעזעל דער וויל איז דאָס ליכט פערלאָשען געוואָרען ער האָט זיך אויף געחאַפט און האָט געזעהן אַז דאָס ליכט איז פערלאָשען געוואָרען האָט ער זיך שטאַרק מצער געווען ווייל ער האָט ביי זיך ניט געהאַט קיין פייער . און ער איז געזעסען געלערנט אויף זיין גאָרען אויף דעם גאָרען איז געווען אַבאַלקאָן אויף דער גאַס אַרויס . פון גרויס עג״נ האָט ער פערגעסען אז ער וואָהנט אויף איין גאָרען . און האָט גענומען דאָס ליכט און איז גלייך אַרויס געגאַנגען אויף דעם באַלקאן אפשר וועט עמיצער אַדורך געהן מיט פייער איז צו איהם צו געקומען אַמענטש און האָט איהם דער לאַנגט פייער און ער האָט זיך אָהנגעצינדען דאָס ליכט און האָט זיך געזעצט לערנען . נאָך דעם האָט ער זיך בעקלעהרט דער באַלקאַן איז דאָך הויך ווי איז מעגליך אַז אַמענש זאָל קענען דער לאַנגען פון דער ערד ביז צו מיר מיט פייער ער האָט פערשטאַנען אז עס איז ניט קיין פּראָסטע זאַך . האָט ער אָהנגעפרעגט אין הימעל מען זאָל איהם מודיע זיין ווער עס האָט איהם דער לאַנגט פייער . האָט מען איהם געענטפערט אַז עס איז געוועזען אַרעש און הימעל עס האָט געפעהלט תורת אמת און אויך ווייל ער האָט זיך שטאַרק מצער געוועזען האָט מען אַראָב געשיקט אליהו הנביא ער זאָל איהם געבען פייער . ווי מיין ברודער דער רבי ר׳ שמעלקי האָט דאָס דערהערט האָט ער אָהנגעהויבען שטאַרק צו וויינען און האָט פיעל תעניתים געפאַסט פאַר וואָס ער האָט מטריח געוועזען אליהו הנביא :

ווייא דער אַפטער רבי האָט דאָס דערהערט האָט ער זיך אויף געשטעלט און געוויינט און געזאָגט צו די מענשען איהר האָט געהערט דעם גרויסען חטא וואָס דער רבי ר׳ שמעלקי האָט געטאָהן ער האָט מטריח געוועזען אליהו׳ן צוליעב תורת אמת דאָך האָט ער פיעל תעניתים געפאַסט . און דער אַפטער רבי האָט זיך אנידער געוואָרפען אויף דער ערד און געוויינט און געזאָגט אַז אויף אַזאַ זאַך האָט דער רבי ר׳ שמעלקי אַזוי פיעל תעניתים געפאַסט ווי אַזוי דאַרפען מיר נאָך טוהן תשובה די מענשען וואָס זענען דאָרט געוועזען האָבין שטאַרק געוויינט און געטוהן תשובה השי״ת זאָל אונז העלפען מיר זאָלען קענין

תשובה

תשובה טוהן בלב שלם אין מיר זאָלען זוכה זיין צו אגאולה שלימה בקרוב אמן:

אַווינדערליכע מַעֲשֶׂה מֵהָרַב הַצַּדִּיק ר׳ מֶענְדִ׳לִי מִקַּאסוב זצ״ל.

הָרַב הצדיק ר׳ מענדילי קאַסיבער ז״ל איז גיוועזין איין גרוסער אוהב ישראל באמת וועלכער איז בעוויסט אויף דער גאַנצער וועלט. כמעט דאָס חיות איז איהם שיער אויס גיגאַנגען פאַר איין יוד אפילו פאַר איין פרוסטין אַפילו נישט פאַר קיין בן תורה אין נישט פין זיינע חסודים. ער האָט זעהר ליב גיהאַט אין שטאַרק מקרב גיוועזין יעדען יוד אידם צי טוהן אַטובה מיט וואָס ער האָט נאָר גיקאָנט. ובפרט צו זיין אַרודף שלום צי ווישען יודען. דאָס ספר וואָס ער האָט מחבר גיוועזען אויף תורה האָט ער אויך אַנאָמען גיגעבען „אהבת שלום״ איין מאָחל אין די יונגע יאָהרין זיינע נאָך איידער ער איז מפו סים גיוואָרין אויף דער וועלט איז ער גיגאַנגען מקבל פנים זיין הרב הצדיק ר׳ וועלוואַלי ז״ל פין טשאַרני־אוסטרי אין רוסלאַנד. אין מחמת ער איז גיוועזין זעהר אָרים אין האָט נישט גיהאט אויף הוצאות צי פאָהרין מיט אפיהר איז ער גיגאנגען צי פיס פין איין שטאָדט אין דער אנדערער. פין איין דאָרף צום צווייטען איין מאהל אויף דעם וועג איז גיוואָרין נאכט אין ער איז גיבליבען בעכטיגען אין אַדאָרף ביי איין יוד אַרענדאַר אין קרעטשמי. ביי נאַכט הערט דער רבי ר׳ מענדילי ווי דער בעה״ב דער אַרענדאַר קרעכטץ שטאַריק אין זיפצט. פרעגט איהם הרב הצדיק וואָס ער קרעכצט אַזוי. ענפערט איהם דער אַרענדאַר וואָס זאָל איך נישט קרעכצין. איך בין גיוועזען אַיוד אַנגיד חוץ דער קרעטצמי האָב איך אַביסל צי גיהאַנדילט די לעצטי צייט האָב איך אין מסחר פיהל אָהנגיוורין אין פעראָרומט גיוואָרין. איך בין בעפאַלען מיט קליינע קינדער אין האָב זיי ניש מפרנס צי זיין. אין יעצט בין איך שילדיג דעם פריץ די ראַטעס זעכציג רענדליך. אויב איך וועל די ראַטעס נישט בעצאָלען מיז איך אַרויס פין קרעטצמי. ווי קען איך מיך אַהין טוהן מיט מיינע קליינע קינדער אַז איך האָב דאָ נישט קיין קרוב נישט קיין פריינד וואָס איך זאָל מיך ווענדען נאָך הילף. יעצט פאַרשטייט איהר שוין מיין קרעכצין. ענטפערט איהם הרב הצדיק הערט אויף צי זיפצען אין דער גאָט וואָס העלפט אלע יודין ווי עס שטייט אין פסוק הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. דער זאָל אייך בקרוב העלפין פין אייער נוט אין נאָך אַזעלכע

טרייסט

טרייסט ווערטער, אבער דער ארענדאר פאר גרויס צער אין עגמת נפש האט ער נאך מעהר גיקרעכצט. ווי עס איז נאר טאג גיווארין איז הרב הצדיק צי געגאנגען מיט איין ציבראכין הארץ (מחמת ער קען דעם יוד גאהר נישט העלפין יעצט) צים ארענדאר אין איהם אזוי פיהל גיטרייסט מיט גיטע ווערטער ביז עהר האט אין אידם ארייין גיבּרענגט אמונה. אז דער ארענדאר האט גיגלייבט באמונה שלמה אז השי״ת וועט איהם בקרוב העלפין. אין הרב האט זיך גיזעגינד אין איז אוועק גיגאנגען צי פיס ווייטער קיין טשארני־אוסטרי. אין מיטען וועג הערט הרב הצדיק ווי עס פאהרט איין קאטש מיט פערד זעהר געהך. האט הרב הצדיק גיזעהן ווי אין דער קאטש זיצט איוד איין עושר פלוצלינג האט זיך די קאטש גישטעלט אין פרעגט להרב הצדיק ווי גייט איהר זאגט איהם הרב הצדיק איך גיי קיין טשארני־אוסטרי צי דעם צדיק ר׳ וועלוואלי בעט דער עושר להרב הצדיק ר׳ מענדילי ער זאל אויף זיצען אויף זיין קאטש מחמת ער פאהרט אוך להרב הצ׳ קיין טשארני אוסטרי. האט הרב הצדיק נישט געוואלט מיט פאהרען. אבער דער עושר האט איהם זעהר גיבעטין. האט הצדיק ר׳ מענדילי גיזאגט אז איהר וועט מיר געבען זעכציג רענדליך איין נדבה פאר איין יוד וואס איז אזוי רייך גיוועזין ווי איהר אין איז אויך גיפאהרען מיט אייגיגע פערד. אין יעצט איז ער אזוי פאר ארימט אז ער האט נישט צו צאהלין די ראטע פין ארענדע מיט אייער נדבה וועט איהר דעם יוד העלפין דען וועל איך וויסען אז איהר זענט איין אוהב ישראל וועל איך מיט אייך מיט פאהרען צו הרב הצדיק קיין טשארני־אוסטרי. אין הרב הצדיק וועט מסכים זיין צי מיין ברכה וואס איך וועל אייך בענטשין האט דער עושר נישט גיוואלט הערין אין האט גיהייסען דעם שמייסער פאהרין ווייטער. ווי ער איז אבגיפארין אשטיקיל וועג האט ער זיך מיישב גיוועזען אין געהייסען דעם שמייסער בלייבען שטיין אין האט גיווארט ביז הרב הצדיק איז אינטער געקומען, זאגט דער עושר צי הרב הצדיק איך וועל אייך געבען די העלפט ווי פיהל איהר פערלאנגט. זאגט צי איהם הרב הצדיק אפילו קיין איין פרוטה וויל איך נישט ווייניגער נעמען. אין איהר מיזט מיך מיט אייערע פערד צי פיהרין צי דעם ארענדאר אין איהם אוועק געבען די זעכציג רענדליך ער זאל צאהלען די ראטע דעם פריץ, כדי עהר זאל קאנען מפרנס זיין דאס בני בית זיינס. ווי דער עושר האט גיזעהן דאס מסורת נפש פין הרב הצדיק פאר איין יוד. האט עהר אוועק גיגעבען להרב הצדיק די 60 רענדליך אין איז צו זאמען מיט דעם רבין גיפאהרין אין אוועק גיגעבין דעם ארענדאר דאס געלד. אין פין דורט גלייך בעזאמען גיפאהרין קיין טשארני־אוסטרי ווי זיי זענען ביידע אריין גיקומען צי הרב הצדיק ר׳ וועלוואלי איז זיי הרב הצדיק אקעגין גיגאנגין אין ארים גיחאפט

גיחאַפּט את הרב הצדיק הר' מענדילי אין גיזאָגט פין איין שיינט אראָב די מצוה וואָס איהר האָט גיהולפען איין גיפאַלינ'ם מענשין. אין מקיים גיוועזין ואהבת לרעך כמוך. אין די מצוה דין וחזקת בו. אין דעם עושר האָט ה"צ ר' וועלוואַלי צי גיווינטשין עס זאָל איהם מקיים ווערין אַללע ברכות וואָס הרב הצדיק ה"ר מענדלי האָט איהם גיווינשען עושרות עם כל טוב כל ימי חיו אין נאָך שבת זאָגט הרב ר' וועלוואַלי צי הרב ר' מענדלי פאָהרט גיזינטע היינט אַהיים אין איך בין אייך מסמך אַז איהר זאָלט ווערין אין קאַסוב רבי. דען אזוי איין אוהב ישראל ווי איהר קענט פיעל יודין העלפין. וכן הי' פין דער צייט אָהן איז הרב הצדיק ה"ר מענדלי מקאַסוב גיוואָרין אַגרוסער מפורסים אויף דער וועלט. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן:

מען דערציילט אויך אַז עס האָט אויך גיטראָפין איין פריץ פין אַדאָרף לעבען קאַסוב האָט גיגעבען איין יוד (וועלכער איז גיוועזען איין חשוב ביי דעם פריץ אין גיצוגין זיין גאַנצע פרנסה פין פריץ ווי עס פלעגט אויף טרעפין ביי פאַרצייטיגע פריצים) סך פיער הינדערט (400) רייניש ער זאָל פאַר איהם קויפען אָקסין. איז דער יוד גיפאָרין אוף דעם ירוד וואָס איז גיוועזין אין קאַלסוב. אין אויף דעם ירוד האָט מען דעם יוד אַרויס גיגנבט דאָס געלד. דער יוד אָהנגעהויבען שטאַרק וויינען זיך האַקען אין קאָפּ אין ריידען וואָס טיט מען דער פריץ וועט מיר נישט גלייבען ער קאָן מיך חלילה שיסען. דער יוד איז אומגילאָפין אין נאָך גיפרעגט אפשר האָט עמיטץ גיזעהן ווער עס האָט איהם גיגנבט דאָס געלד ביז ער איז גקומען צים הויף פין הויז פין הרב הצדיק מקאַסוב. האָט ער זיך דאָרט אַנידער גיזעצט אָפריען אין האָט זעהר גיוויינט פינקט דאַמאָלס איז הרב הצדיק גיגאַנגין דאַווינען זעהט ער ווי עס זיצט איין יוד אין וויינט פרעגט איהם ה"ר ה"צ וואָס ווייסטו דערציילט איהם דער יוד זיין גרויס אימגליג אַז ער קאָן נישט אַהיים פאָהרין צום פריץ ער שפילט מיט זיין לעבען. האָט הרב ה"צ גיזאָגט צי זיין משמש איך גיי נישט דאַווינען ביז מען מיז שאַפין דעם יוד דאָס געלד וכן הי' הרה"צ האָט גישאַפט דאָס געלד אין גיגעבען דעם יוד. דאַן איז ער געגאַנגען דאַווינען מיט גרויס התלהבות ווי זיין שטייגער איז גיוועזין זכותו יגן ועל כל ישראל אמן:

אַוואונדערליכע מַעֲשֶׂה פון בַּעַל שֵׁם טוב הַקָּדוֹשׁ זצ״ל.

דער בעל שם איז אַמאָהל געקומען מיט זיין תלמיד ר׳ זאב וואָלף קיצעס אין אַדאָרף אַריין צו אַיין אַרענדאַר. האָט דער בעל שם זיך געהייסען געבען אַכצעהן רו״כ. דער יוד איז געוועזען אַאָרימאַן אין האָט ניט געהאַט קיין אַכצעהן רו״כ נאָר ווייל דער בעל שם האָט זיך געאיילט אין געצווינגען דעם יוד ער זאָל איהם געבען דאָס געלד איז אַרויס געלאָפען אויף דעם דאָרף אין האָט פערקויפט די קוה אין נאָך כלי בית אין האָט געגעבען דעם בעל שם די אַכצעהן רו״כ:

דער בעל שם האָט גענימען דאָס געלד אין איז זיך אַהיים געפאָהרען אין האָט גאָר ניט גערעדט וועגען דעם ענין. אין אַצייט אַרים האָט דער פריץ געשיקט נאָך דעם אַרענדאַר אַז ער זאָל איהם בעצאָהלען די ראַטע דער אַרענדאַר האָט ניט געהאַט צו בעצאָה״ען האָט דער פריץ איהם אַרוס געוואָרפען פון דער אַרענדע:

דער אַרענדאר האָט גיזעהן אַז ער קען שוין ניט וואָהנען אין דעם דאָרף האָט ער זיך געצויגען אין אַאנדער דאָרף אַריין. אין האָט פער קויפט דאָס רעשט כלי בית וואָס עס איז איהם געבליבען אין האָט זיך געקויפט אַקוה אין האָט זיך געדינגען אַקליינע דירה אין האָט עטליכע וואָכין געלעבט מיט גרויס דחקות. פלוצלונג איז קאַליע געוואָרען די מילך פון פריץ׳ס בהמות זענען די קנעכט פין פריץ אַרויס געגאַנגען אויף דעם דאָרף זוכען מילך פיר דעם פריץ׳ס וועגען. האָבען זיי אַריין גוטראָפען צו דעם יוד אין האָבין ביי איהם געקויפט מילך פין פריץ׳ס וועגען:

אַזוי ווי זיי האָבין געגעבען דער פריץ די מילך צו טרונקען איז איהם די מילך שטאַרק געפעלין אין האָט זיי גיפרעגט ווי זיי האָבין גענימען די מילך. האָבין זיי איהם דערציילט אַז הערשט ניט לאַנג האָט זיך דאָ בעזעצט אַיוד ביי איהם האָבין זיי געקויפט די מילך. האָט דער פריץ געשיקט רופען דעם יוד אין האָט איהם געפרעגט די סבה וואָס ער וואהנט דאָ אין דעם דאָרף דער יוד האָט איהם דערציילט דאָס ער האָט ניט געהאַט צו בעצאָהלען די ראַטע האָט איהם פריץ אַרויס געוואָרפען פון דער אַרענדע האָט ער זיך געמוזט אויס ציהן פון יענעם דאָרף אין זיך דאָ בעזעצען. האָט דער פריץ געהייסען דעם יוד אַז ער זאָל איהם יעדען טאָג ברענגען מילך אין האָט איהם געגעבען אַגוטע פרייז פאַר דער מילך אַז דער יוד האָט זיך שוין געקענט מפרנס זיין דער פריץ האָט אַלע מאָהל מעהר אַהנאה געהאַט פון דער מילך וואָס פאַר אַמאכל מען האָט איהם גיקאָכט מיט דער מילך האָט ער דערפון שטאַרק אַהנאה געהאַט. דער יוד איז ביי דעם פריץ געוואָרין אַגרויסער חשוב. אין

דער

דֶער פּריץ האָט נִיט געֶהאַט קיֵין קינדעֶר . אִין ווייל עֶר האָט איהם שטאַרק ליעֶב געֶהאַט האָט עֶר אִיהם געֶשעֶנקט דאָס דאָרף מִיט דעֶר שטאָדט לעֶבעֶן דעֶם דאָרף :

דֶער פּריִץ האָט געֶהאַט אַסך שטעֶדט אִין אויסלאַנד אין אויף דעֶר עֶלטעֶר איז עֶר זיך אַוועֶק געפאָהרעֶן קיֵין אויסלאַנד אין האָט זיך גיזעֶגעֶנט מִיט דעֶם יוד אין אִיהם אִיבעֶר געֶגעבִין די שטאָדט מִיט דעֶם דאָרף . אין דעֶר זעֶלבעֶר צייט האָט דעֶר בעל שם אַרויס געֶשִיקט זיין תלמיד ר׳ זאב וואָלף קִיצעֶס אויף דעֶר וועֶלט צִי זאַמעֶן נעֶמעֶן אַגרויסעֶ סומע געלד אויף פּדיון שבוים . דעֶר ר׳ וואָלף אִיז אַרום געֶפאָרעֶן עֶטליכעֶ וואָכין אויף דעֶר וועֶלט אין צוּ זאמעֶן געֶמאַכט אַסך געֶלד אין עֶס האָט אִיהם נאָך גיפעֶלט דריי הוּנדעֶרט רו״כ איז עֶר געֶקומעֶן אין אַשטאָדט אַריין אין איז איינגעֶשטאַנעֶן ביי דעֶם רב . דעֶר רב האָט זיך אָהנגעֶטוּהן בגדי יו״ט אין איז געֶגאַנגעֶן מִיט די בעלי הבתים פין שטאָדט מקבל פּנים זיין דעֶם נייעֶם פּריץ . האָט דעֶר רב געֶזאָגט צי ר׳ וואָלף׳עֶן אויב אִיהר ווילט קומט מִיט מִיר צי דעֶם נייעֶם פּריץ עֶר איז אַיוּד אין עֶר איז היינט דאָ אין שטאָדט אפשר וועֶט עֶר געֶבעֶן אנדבה הגונה ר׳ וואָלף איז געֶגאַנגעֶן מִיט דעֶם רב צוּם נייעם פּריץ . דעֶר פּריץ האָט זיי פיין אויף געֶנימעֶן אין האָט ר׳ וואָלף׳ען זייעֶר מקרב געֶוועֶזין אין האָט אַביסעֶל געֶשמיִעסט מִיט דעֶם רב אין מִיט די בעלי הבתים נאָך דעם האָט עֶר אַריין גערִיפעֶן ר׳ וואָלף׳עֶן אין אַבעזינדעֶר חדר אַריין אין האָט אִיהם געֶזאָגט וועֶר עֶר איז אין האָט אִיהם דעֶרציילט ווי אַזוי עֶס איז מִיט אִיהם פאָרגִיקומעֶן צייט דעֶר בעל שם איז ביי אִיהם געֶוועֶזעֶן אין האָט אִיהם געֶגעבין די דריי הוּנדעֶרט רו״כ .

וְוִי ר׳ וואָלף איז צוּריק געֶקומעֶן צוּם בעל שם אין האָט אִיהם דעֶרציילט די גאַנצעֶ מעֲשה האָט איהם דער בעל שם געֶזאָגט איך האָב געֶזעֶהן אויף דעם יוד אַגרויס הצלחה אין איך האָב געֶזעֶהן אַז אִין דעֶם דאָרף איז נִיט דאָ קיין שום מבוא אַז עֶס זאָל אויף איהם חל זיין די הצלחה אִיבער דעם האָב איך דיר געהייטען געבען אַכצען רו״כ אין דאָס איז געֶוועזעֶן אַטובה עֶר זאָל אָרים ווערען אין זאָל זיך מוּזען אויס ציהן פין דעֶם דאָרף אין זיך בעזעצין אין אַצווייט דאָרף אין דאָרט וועט אויף אִיהם חל זיין די הצלחה זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן :